

**110 ÅR  
MED  
ÄNGELHOLMS ARBETAREKOMMUN  
1901-2011**

**Ebbe Nilsson**

### **Ängelholms Arbetarekommun 1901- 2011**

Ett protokoll av den 9 januari 1901, fört vid ett styrelsemöte med samtliga fackföreningar, upptog frågan om bildandet av en Arbetarekommun i Ängelholm. Mötet tog också upp frågan om det dåvarande fackutskottet borde stå kvar tills frågan om bildandet av en Arbetarekommun avgjorts. Man läste också upp stadgarna för Sveriges Socialdemokratiska Arbetareparti och Grundstadgarna för Arbetarekommuner som tillhörde partiet.

#### **Fackliga och socialistiska aktiviteter. August Palm**

Naturligtvis hade fackliga och socialistiska aktiviteter förekommit i Ängelholm åtskilliga år tidigare, aktiviteter som utgör förutsättningarna för bildandet av Arbetarekommunen. Redan den 9 juni 1886 höll August Palm det första socialistiska föredraget i Ängelholm på hotell Vega. Enligt vissa uppgifter inför ett femtiotal åhörare, enligt andra 100-talet. Palm har berättat om besöket här i ett resebrev till tidningen Socialdemokraten i Stockholm. Han ondgör sig bl.a. över stadsfiskalen Trädgård, som inte ville tillåta mötet. Herrarna har tydligen haft ett något svaveldoftande samtal om lagligheten mm. Men enligt Ängelholms Tidning hölls i alla fall föredraget, som varade ca en timme och hade rubriken "Socialismen". Palm blev därefter bjuden på supé av några av stadens borgare och på en roddtur på Rönneå av en tjänsteman i staden, tillika adelsman. Palm fruktade visserligen att det bakom inbjudan till roddturen låg planer på att dränka honom, men det visade sig att det enbart var intresse för de socialistiska idéerna. Någon organisation blev det inte efter Mäster Palms besök. Förmodligen hade hans framträdande i Ängelholm inte lockat så många arbetare. Inträdet var nämligen satt till 25 öre, och när man vet, att de flesta arbetare hade högst 20 öre i timmen, kan man förmoda att de flesta åhörarna var småborgerliga hantverkare. Kanske hade August Palm ändå sått ett frö. Tre år senare var Fredrik Vilhelm Thorsson, Ystad, på besök i Ängelholm och agiterade. 1892, då Sockerbruket byggdes, strejkade murarna. Murarnas Fackförening bildades omkring 1895.

#### **Arbetsmannaföreningen Framåt. Folkets Hus**

I juli 1897 bildades "Arbetsmannaföreningen Framåt" i Fribergs Lada, som låg i Skörpinge ungefär där innerleden idag går under järnvägen mot Åstorp, en förening som skulle komma att betyda mycket för arbetarrörelsen i Ängelholm. Det var denna förening som på sitt konstituerande sammanträde tog upp frågan om ett Folkets Hus i Ängelholm. Att behovet av en samlingslokal var stort, kan man förstå, när man finner att "Framåt" från juli månad 1897 till årets slut hade inte mindre än 27 sammanträden! Redan den 30 juni 1898 bildades "Byggnadsföreningen Folkets Hus i Ängelholm UPA", och den 30 nov. 1899 stod man som ägare till den lokal på Östergatan 57, som fram till 1968 var hemvisten för både den politiska och fackliga rörelsen i Ängelholm.

#### **Första Första majfirandet 1898**

Den första Första-maj-demonstrationen i Ängelholm anordnades 1898 på initiativ av de samverkande fackorganisationerna. Demonstrationen utgick från Fribergs lada och tåget gick till Thorslund, där en helsingborgare vid namn Axel Svensson var huvudtalare. Ett kuriosum värt att notera är, att när demonstrationståget passerade hotell Sonesson på

Storgatan, sänktes flaggan där på halv stång. Någon sorgemarsch blev det dock inte - rörelsen växte och tre år senare föddes Arbetarekommunen.

### **Arbetarekommunen bildas**

Därmed är vi framme vid den 9 januari 1901. Mötet beslöt med 21 röster mot 1 att välja en kommitté för att utarbeta förslag till stadgar för en Arbetarekommun i Ängelholm.

Ledamöter blev L Karlsson, Kakelugnsmakarna, Sjöholm, Bagarna, J Plato, Grovfabr., J P Kollberg, Murarna, O Åberg, Garvarna, och Ahlberg, Träarbetarna. C W Sköld föreslog att det skulle fastställas en bestämd tidsmarginal för kommittén: han ville inte vara med om någon långbänk. Det beslöts enhälligt, att kommittén skulle ha sitt förslag färdigt till den 22 januari och att det därefter borde utlysas ett möte med de olika avdelningarna. Stora salen i Folkets Hus skulle användas, den lilla ansågs för liten. Mötet skulle om möjligt hållas i januari, klockslaget skulle vara 7.30 e.m., d.v.s. 19.30! Avdelningarnas svar skulle inlämnas till fackutskottet.

Mötet hölls den 22 januari kl. 20.00. Bageriarbetarna, Läderarbetarna och Kakelugnsfackföreningarna hade svarat ja till bildandet, men också Grovarbetarna, Järn- och metallarbetarna liksom Träarbetarefackföreningarna var positivt inställda, även om de hade bordlagt frågan vid sina möten. Efter en lång debatt beslöt mötet att bilda en Arbetarekommun i Ängelholm. Sedan sekreteraren redogjort för de föreslagna stadgarna och man debatterat dessa, beslöts att ett nytt möte skulle hållas den 6 febr. Först klockan tio minuter över tolv var mötet slut, då var av ca 60 deltagare endast 13 kvar! Mötet den 6 febr. samlade för få deltagare, varför man kallade till nytt möte den 14 febr., och med 6 röster mot 5 beslöts att detta skulle annonseras i de båda ortstidningarna samt i Arbetet. I ett protokollsutdrag framgick att också Typografklubben anslöt sig till Arbetarekommunen. Inte heller mötet den 14 samlade många deltagare, men man företog likväl val av styrelse. 15 kandidater hade nominerats. Man utsåg sju ordinarie styrelseledamöter, nämligen muraren J N Kollberg, ordf., Lorentz Karlsson, v ordf., O W Dahlgren, kassör och sekr., Albert Lillienström, typograf Nilsson, målare Hellberg och bagare Lars Borggren. Suppleanter blev Edv Nilsson, Åberg, Aug Nilsson och Oscar Nilsson.

### **Första protokollet**

Ett protokoll från den 12 mars 1901 kan utan tvekan anses som Arbetarekommunens första. Ordf. J N Kollberg öppnade mötet, som naturligtvis hölls på Folkets Hus, en halvtimme efter den utsatta tiden. Representanter för Kakelugnsmakarna, Typograferna och Murarna var närvarande liksom två enskilda medlemmar. Målna hade beslutat om anslutning fr.o.m. årsmötet. En viss Karl Rudolf Jönsson anmälde sitt inträde som enskild medlem.

En fråga som kom att diskuteras en lång stund var Folkets Hus-föreningens begäran att få halva nettobehållningen vid förhyrningar. Olika förslag om hur man skulle lösa problemet med hyran framkom, men något slutgiltigt beslut blev det inte. Man diskuterade också hur man skulle ställa sig vid tillsättningen av en stadsfullmäktigeledamot. En tredje fråga som behandlades var ett förslag om att anordna någon slags tillställning för att samla in pengar till, som det heter, "våra kamraters rättegångsförfarande eller fortsättning av densamma". Beslut togs om att hyra stora salen den 23 mars för bal för att samla in medel till rättegången. Inträde 1:50 per par. Inga uppgifter om rättegången finns.

### **Första årsmötet 1902**

Arbetarekommunens första årsmöte hölls den 11 mars 1902. Verksamhets- och revisionsberättelsen omfattar tiden 1 april - 31 dec. 1901. I sitt öppningsanförande

beklagade ordf. Kollberg det låga intresset för mötesverksamheten. Full ansvarsfrihet beviljades styrelsen, men revisorerna Gustaf Andersson, Carl J Olofsson och Rudolf Jönsson framförde i en särskild skrivelse fem "förslag och anmärkningar": "Lokalhyran alldeles för hög... På grund af tryckt ekonomi föreslå vi att Styrelsens lön ej må öfverstiga 75 kr pr år. Skatten till kommunen må utgå med samma belopp som under föregående år nemligen med 25 öre i Kvartalet. (Med skatt menas här och i det följande avgift och med kommunen avses A-kommunen).

"Wilja vi påpeka den största liknöjdhet som är rådande inom de olika afdelningarna att ej i rätt tid inbetala sin skatt till kommunen.

Äfven ha vi af Kassaboken funnit att såväl Bagarna såväl som typograferna resterar med sin skatt till kommunen för alla tre kvartalen, samt att Målarna och Läderarbetarna har endast betalt för 2dra kvartalet. "

Revisorernas förslag angående sänkning av "Styrelsens lön" antogs med 11 röster mot 6. Årsmötet beslöt också under stadgerubriken Lokala Konflikter, att om det uppstod lokala konflikter skulle styrelsen sammankalla de anslutna föreningarnas styrelser för behandling av konflikten.

### **Storstrejk**

Det var många uppgifter som den nybildade A-kommunen fick itu med. Dit hörde inte bara fackliga konflikter utan också en synnerligen brännande politisk fråga, nämligen rösträtten, som ledde tillorstrejken 1902.

Vid ett extra möte den 8 maj 1902 uttalade sig styrelsen för ett anslag om minst 50 öre per medlem och dag omorstrejk skulle utbryta. Vid ett nytt extra möte den 14 maj aktualiserades ett förslag om 25 öre per dag och medlem, men det föll efter en het debatt med röstsiffrorna 87 för 50 öre och 15 för 25 öre. Stridens vågor gick tydligen höga: Ordföranden begärde att få avgå liksom sex styrelseledamöter. Styrelsen skulle dock stå kvar till ett nytt möte den 15 maj.

Detta möte kritiserade Grovarbetarna, som var den största fackliga avdelningen, för att de inte ville delta i en tänktorstrejk. Det räckte, menade mötet, inte att anslå futtiga 50 öre, man skulle också delta i arbetsnedläggelsen, om så skulle bli fallet. Protokollet från mötet är inte färdigtskrivet. Det slutar med paragrafen 6 som lyder: "Då diskussionen avslutats framställde ordföranden frågan om Arbetarkommunen ansåg sig kunna upphäva förra mötets beslut, vilket besvarades med Ja." Vad detta innebar och vilken fråga som avsågs, framgår inte.

Arbetarkommunen deltog i Storstrejken 1902 för rösträttens genomförande och anordnade demonstrationer tre söndagar i rad under april och maj månad.

### **Förslag om nytt valsystem**

1904 hölls ett stort möte där man mycket starkt kritiserade det föreslagna proportionella valsystemet. Riksdagsmannen och borgmästaren von Geijer framhöll dock dess förtjänster och anmärkningsvärt nog fick han stöd av Ängelholms A-kommun trots att han var högerman.

Det var majoritetsval och det bedömdes inte som möjligt att föra fram någon egen kandidat. Man agiterade istället för att arbetarna skulle rösta på den mest radikale av de borgerliga kandidaterna. 1905 kom dock A-kommunen överens med nykterhetsfolket om att man skulle sluta upp kring folkskolläraren Johan Rosén från Trelleborg, men inte ens denna allians kunde hindra Rosén från att falla igenom i valet.

### **Första socialdemokraten i stadsfullmäktige, landsting och riksdag**

1906 blev ett märkesår för arbetarrörelsen i Ängelholm. Då fick Arbetarekommunen in sin första ledamot i stadsfullmäktige. Genom tillmötesgående från högern fick Lars Borggren plats i fullmäktigeförsamlingen. Två år senare fick han sällskap av O W Dahgren och P Bring. Lars Borggren hör till A-kommunens främsta förtroendemän genom tiderna. År 1910 valdes han till landstingsman. Arbetarpartiet hade vid valtilfället 252 röstande mot högerns 216, men eftersom den 40-gradiga skalan gällde blev högerns röstetal 4174 mot Arbetarpartiets 2245. 1911 valdes riksdagsmännen efter den tidigare nämnda och misstrodda proportionella valmetoden. Arbetarpartiet, som då kunde inräkna 273 röster, hade glädjen att se Lars Borggren inväjas i riksdagen. Det hade alltså lyckats för den nya Arbetarkommunen att under sitt första decennium få representation i såväl stadsfullmäktige och landsting som riksdag. Lars Borggren hade valts in i alla tre församlingarna på kortare tid än fem år.

### **Storstrejken 1909**

Dessförinnan hade emellertidorstrejken 1909 under en period satt sin prägel på arbetet inom A-kommunen i Ängelholm. Under tiden 2 aug. - 16 september höll A-kommunen möten alla dagar utom söndagar!

Mötet den 2 aug. diskuterade LO:s proklamation om allmän arbetsnedläggning. Ett strejkutskott, vari O V Dahlgren, Gustaf Bergström, Bernhard Pettersson, O Nilsson, G Nilsson, Lövgren och Alf Norberg ingick, bildades. Dessutom tillsattes 12 ordningsmän. Strejkmöten hölls kl. 10 varje dag, strejkutskottets expedition var öppen kl. 9-10.

Strejkutskottets arbete avvek inte från de problemställningar som idag finns för sådant arbete. Bageriföreningen, som hade Lars Borggren som föreståndare 1898 - 1932, fick tillstånd att fortsätta att baka bröd till egna medlemmar, "enär en stridande arme inte kan klara sig utan bröd", som det så riktigt står antecknat i ett gammalt protokoll.

Ordningsmännen tillsattes "oaktat vi icke hava anledning befara att Ängelholms arbetare skola låta förleda sig till några olagliga handlingar".

### **Drättselkammaren tappar huvudet men inte landshövdingen**

Stadens drättselkammare tog det inte lika lugnt. Den tappade huvudet. Ordföranden begärde hos landshövdingen, att militär skulle förläggas till den idylliska småstaden. Arbetarekommunen utsåg tre personer, Dahlgren, Borggren och Scott, som begav sig till Kristianstad och anhöll om att landshövdingen inte skulle villfara drättselkammarens begäran. Landshövdingen lovade att drättselkammaren först skulle få bevisa, att militär behövdes, innan någon sådan skulle sändas till Ängelholm. Några bevis för militant uppsåt i Ängelholm kunde aldrig presenteras, och någon militär kom därför inte att sändas hit. Då Dk-ordf. inte fick sin vilja igenom, inköpte han i gengäld en uppsättning revolverar till stadens polismän.

### **Strejkbryteri**

Strejkbryteri förekom. Den 27 aug. konstaterades att fyra företag hade strejkbrytare. Engelholms Tidning hade 13 sådana. Kommunmötet beslöt, att tidningen skulle bojkottas för all framtid. Några dagar senare beslöt mötet att bojkotta affären Ernst Pålsson, vars innehavare uttalat sig mycket kritiskt mot arbetarna. Bojkotten hade tydligen effekt. Den upphörde efter bara två dagar, sedan Pålsson meddelat, att inga arbetare skulle avskedas och att den flicka som arbetat hos honom, var villig att gå in i fackföreningen. Även bojkotten mot G Olander upphävdes. Arbetarna återanställdes på sina gamla villkor. Arbetarekommunen bjöd in även de oorganiserade arbetarna till ett möte. Disponenten på

Sockerfabriken hade varnat vissa arbetare, som fortsatte att arbeta, med att det var farligt att besöka Folkets Hus. Han var emellertid villig att tillåta strejkkommittén att hålla möte i Sockerbrukets matsal. Men A-kommunen misstänkte att detta var en fälla för att kunna straffa kommittén enligt Åkarpsslagen, som avsåg att straffbelägga försök att tvinga någon till arbetsnedläggelse.

Men inte alla lokala konflikter slutade lyckligt. Disponenten ville, efter det att konflikten upphört, inte återanställa maskinisterna John Nilsson och August Kristiansson. Han ansåg sig inte ha behov av dem. Så var det på flera arbetsplatser.

### **Storstrejakens efterdyningar**

Storstrejken 1909 blev inte någon framgång för de strejkande. Det var företagen som segrade. Deras förlust beräknades uppgå till 25 milj. kr, arbetarnas löneförluster till 40 milj. kr, stora summor med tanke på den tidens penningvärde och de låga lönerna.

Värre var de förödande verkningar strejken fick för arbetarrörelsen över hela landet, så även i Ängelholm. Många medlemmar var besvikna. De anslutna föreningarnas antal minskade och medlemsantalet sjönk. Antalet arbetare i Ängelholm, som lade ner arbetet vid strejkens utbrott, var 345. Redan under strejkens första skede insåg arbetarna i Ängelholm, att om strejken skulle göras effektiv och leda till seger, fordrades att kamraterna inom post och järnväg skulle ansluta sig till strejken, varför förslag därom sändes till Landsorganisationen den 11 augusti.

Den 6 sept. återupptog, sedan uppgörelse träffats och på order av Landsorganisationen, ca två tredjedelar av de strejkande arbetet, den 12 gick de övriga tillbaka till arbetet. Men så sent som den 13 sept. avslog A-kommunen ett förslag om att man helt skulle sluta att strejka. Den 16 sept. hölls det sistaorstrejksmötet. Under hela strejken visades prov på en god sammanhållning och solidaritet. Strejkutskottets räkenskaper balanserade på 1.445 kr.

Mycket hade, som ovan sagts, raserats under strejken. Åren därefter måste man ägna mycken kraft åt ett inre återuppbyggnads- och stabiliseringsarbete.

### **Jubileum, "Röda bilen" och bekymmer för sjukvården**

1911 fyllde A-kommunen 10 år. Samma år for "den röda bilen" landet runt. Med på bilen som agitatorer var bl.a. Kata Dahlström, Fredrik Ström, Richard Sandler, Per Albin Hansson och Gustaf Möller.

Den 22 mars 1911 hade Arbetarekommunen årsmöte. Då beslöt man, att de pengar som kommit in i samband med "Den röda bilens" besök och Kata Dahlströms föredrag, skulle fördelas med 25 kr till bilen och 35.50 till valfonden. Ett annat ärende som togs upp på årsmötet gällde tegelbäraren J Ågren, som efterorstrejken inte återfått sitt arbete. Hans fackförening kunde inte göra något. Sedan mötet diskuterat ärendet beslöts, att man skulle tala med "herrar Tegelbruksstyrelsen" för att försöka få Ågren återanställd.

Årsmötet hade också bekymmer för sjukvården i staden. Ett uttalande gjordes, som löd så här: "Bland de med förhållandena vid härvarande lasarett förtrogna råder den samstämmiga uppfattningen, att anställandet av en underläkare verkligen är av behovet påkallat, för att i någon mån lätta den nuvarande lasarettsläkarens alltför tunga arbetsbörda och för ett bättre tillgodoseende av lasarettsvården, detta oavsett på vad sätt länets lasarettfråga i sin helhet kommer att lösas." Sjukhusfrågan har tydligen engagerat Arbetarekommunen i Ängelholm i alla tider!

Slutligen kan nämnas att årsmötet höjde avgiften med 50 öre.

### **Valrörelsen 1911**

Tisdagen den 4 april höll man ett extra möte för att organisera och förbereda det kommande valet. Man beslöt att utse sockenombud som skulle agitera ute bland sockenborna. Man beslöt också att deltaga i nationalinsamlingen till förmån för författaren August Strindberg. A Sellmén skulle ansvara för insamlingen.

Första maj skulle enligt beslut firas under två dagar, söndagen den 30 april och måndagen den 1 maj. Ingen gatudemonstration skulle äga rum. Däremot skulle man bjuda på musik på Stortorget under söndagen. Biljettpriset för dansen på söndagen sattes till en krona för herrar och 50 öre för damer, första maj till 75 resp. 50 öre! Firandet gav ett överskott på 84:08 kr.

Däremot kunde mötet den 4 okt. konstatera, att valrörelsen gett en förlust på 7.92 kr. Dessutom blev det en livlig och av vissa betecknad som pinsam debatt om valrörelsen. Vissa ombud hade inte agiterat för den officiella listan enligt Dalgren, och Scott kritiserade styrelsens agerande. Det salomoniska slutet på debatten blev att man skulle taga lärdom av det inträffade.

Inför året 1912 kan man konstatera, att Arbetarekommunens ekonomi inte var särskilt god. Man diskuterade en höjning av medlemsavgifterna, vilket också beslutades.

F-båt-insamlingen, de hedinska trumpetstötarna - högerns hela militärdrill vid denna tid - finner sin återklang i kommunmötet den 8 december 1913.

### **1914, ett händelserikt år**

1914 års tredubbla val kastar även de sin skugga framför sig. Vid ett välbesökt kommunmöte var militärfrågan föremål för en livlig och ingående debatt, som utmynnade i en resolution, som tillställdes partistyrelsen och riksdagsgruppen och i vilken krävdes "enigt uppträdande av gruppen och att denna följer parollen minsta möjliga till militären". 1914 blev ett händelserikt år. Situationen efter Bondetåget var synnerligen upphetsad. Som en protest mot kungakuppen och som agitation inför de stundande valen anordnade A-kommunen tillsammans med Ungdomsklubben den 2 april ett möte i Folkets Hus med redaktör C N Carlessen som talare. Detta möte, till vilket särskilt inbjudits prosten Hammar, rektor Asker och ryttmästare Sten Gyllenstierna, blev det mest välbesökta möte som väl någonsin hållits i gamla Folkets Hus. Förutom en fullproppad sal, läktare, scen och förrum togs även trappuppgångar, lilla salen och alla andra tänkbara utrymmen i anspråk. Prosten Hammar kom sent till mötet och då var alla platser sedan länge besatta. Lätt förtörnad utbrast han: "När jag bjuder in gäster, bjuder jag inte fler än jag har stolar till." Folkets Husvaktmästarens replik: "Kom för fan i tid!" är sannerligen värd att bevara för eftervärlden. Inte visar den någon respekt för kyrkans överhuvud i Ängelholm!

### **Hjalmar Branting i Tullakrok**

Detta år, 1914, höll även partiordföranden Hjalmar Branting föredrag i Ängelholm. Det var i samband med Arbetarekommunens traditionella pingstfest i Tullakrok. I och med första världskrigets utbrott 1914 började en politiskt synnerligen livaktig period. Det kom svåra år med dyrtid och livsmedelsbrist och, som alltid i nedgångstider, kom en uppräckning i arbetarleden, och de till A-kommunen anslutna fackföreningarnas antal ökade betydligt. I november tog A. Scott upp frågan angående det höga mjölkpriset. Enligt uppgift såldes mjölken billigare utmed Klippanbanan, och därför föreslogs att mjölken skulle distribueras från Ängelholms Värns station. En kommitté tillsattes för att utreda frågan, men den befriades från uppdraget den 23 januari 1915 utan att ha lyckats lösa problemet.

### **Dyrtid och brist på livsmedel**

Dyrtiden och bristen på vissa livsmedel är återkommande frågor under krigsåren. Hösten 1915 hölls det första mötet, där livsmedelsfrågan var huvudämnet och Johan Nilsson, Malmö, huvudtalare. Den 22 oktober diskuterades vad som kunde göras för att skapa ett system för stadens Livsmedelskommission, som skulle göra det möjligt för alla att få tag i fläsk. Mötet beslöt att hos kommissionen begära, att de som hade en arbetsinkomst upp till 1.500 kr skulle erhålla kort för inköp av fläsk och att om särskilt ömmande omständigheter förelåg, det kunde t ex gälla familjer med fem barn eller flera, skulle en arbetsinkomst på 1.500 till 1.800 också berättiga till kort.

Det var också vid denna tid som aktivisterna slog som allra hårdast på krigstrumman.

Redan i juni 1915 behandlades en inbjudan från Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen till en kongress i Varberg. Arbetarekommunens dåliga ekonomi tillät inte att sända någon representant dit, men man beslöt att sända ett telegram till kongressen, i vilket man uttalade sitt stöd för fredssträvandena. A-kommunens julmöte anslog 15 kr till nödlidande i Belgien, en frivillig insamling gav ytterligare 26 kr. Nog kände man solidaritet mitt i all nöd härhemma!

Februarimötet 1916 beslöt enhälligt att sända ombud till den av Socialdemokratiska Ungdomsförbundet anordnade fredskongressen. Den 8 mars samma år dyker

Folkparkstanken upp och A-kommunen tillsätter en kommitté, som får i uppdrag att realisera projektet. Man inledde också ett samarbete med idrottsföreningen med syftet att gemensamt skapa en folk- och idrottspark. Arbetet mynnade ut i fastställande av stadgar för föreningen, men allt stupade slutligen på frågan om ekonomin. Någon Folkpark fick vi aldrig i Ängelholm.

Läget för de breda folklagren blev allt bekymmersammare. Priserna på livsmedel steg, lönerna följde inte med, en hänsynslös spekulation skapade inte bara dyrtid utan också svält. Ledamoten i Kristianstads Livsmedelskommission besökte A-kommunen i januari 1916 och presenterade då en lista på de varor som försetts med maximipriser. På förslag av Trobeck beslöts, att listan skulle publiceras i Skånska Socialdemokraten. Senare på året diskuterades återigen frågan om ett slags kortsystem på fläsk, s k kompensationsfläsk för att alla skulle få möjlighet att få tag i fläsk.

### **Socialdemokratiska Vänsterpartiet**

Som redan anförts sände Arbetarekommunen ett ombud till Ungdomsförbundets Fredskongress 1916. Alltsedan denna kongress hade spänningen mellan de olika riktningarna inom partiet blivit allt olidligare. Till slut kom det till en öppen brytning och Socialdemokratiska Vänsterpartiet bildades. Förhållandet inom partiet diskuterades på möten den 18 och 22 juni och resulterade i att en del av styrelsens ledamöter jämte Socialdemokratiska Ungdomsklubben och en del vänsterelement lämnade A-kommunen 1917 och bildade en egen vänsterkommun, som hade 3 mandat i stadsfullmäktige 1919-20. Fastän kommunen vid detta tillfälle genomgick en svår kris, verkar splittringen inte ha varit så djup - i varje fall varade den inte så länge. Långt innan sammanslagningen av de båda partierna genomfördes på riksplanet hade återföreningen i Ängelholm kommit till stånd.

### **Största Första Majtåget någonsin 1917**

1917 kulminerade missnöjet med ransoneringssystemet och livsmedelsbyråkratin. 1 majfirandet dominerades av dessa frågor. Ett tidningsreferat berättar, att allt arbete i fabrikerna slutade som vanligt vid middagstid för att arbetarna skulle kunna förbereda sig för demonstrationen. Vid 15-tiden samlades omkring 1500 personer (andra källor uppger

2000) på Nya Torg varifrån tåget, med Engelholms Musikkår i spetsen och med 13 fackföreningsstandar och två nykterhetsstandar, utgick. I tåget fanns också 4 paroller: "Bröd. Fred. Medborgarrätt.", "8 timmars arbetsdag.", "Hammarsköld avgick. Dyrtiden fortfar. Bort med jobbarna!" samt "För freden. Mot krig och dyrtid". Man marscherade enligt tidningsartikeln till Folkets Park, förmodligen avses här grönområdet vid Folkets Hus, där A-kommunordf. O.Söderström välkomnade, Internationalen sjöngs och en pastor F.H.Spak höll "demonstrationstalet, som ofta afbröts af applåder och brafvorop".

### **Två resolutioner - varav en från kvinnorna!**

Därefter antogs socialdemokratiska vänsterns resolution, som hade följande lydelse (där stavningen här modifierats):

"Till Magistraten och Livsmedelsnämnden i Engelholm. Medborgare i Engelholm samlade till demonstrationsmöte den 1 maj till ett antal av 2000 uttala sin bestämda fordran att alla åtgärder som kunna mildra det nödläge som den mindre bemedlade klassen befinner sig uti, snarast må vidtagas av stat och kommun och enskilda arbetsgivare.

Vi kräva:

Slut på livsmedelsjobberiet,  
uppgörelse med England,  
stoppande av all livsmedelsexport,  
reglerande av alla livsmedel och lägre maximipriser,  
större brödransoner för arbetare - särskilt till dem med hårt arbete - möjliggjord eventuellt genom minskning av de förmögna klassernas ransoner,  
skiljande av grynen från brödransoneringen,  
billigare mjölk,  
lägre bränslepriser,  
kraftiga åtgärder mot obefogad hyresstegring och för avhjälpande av bostadsbristen,  
sänkning av arbetstiden till 8 timmar per dag samt höjning av arbetslönerna, icke minst för den av staden anställda arbetarekåren så att reallönen kommer upp till 1914 års nivå,  
omedelbart inställande av skatteindrivningarna för inkomsttagare upp till 2500 kronor och avskrivning av de restanser som uppstått för dessa under åren 1915-1916, utan att gäldenären därigenom berövas sina politiska eller kommunala rättigheter,  
att taxeringsmyndigheterna göra alla lagenligt tillåtna avdrag för inkomsttagare under 2500 kronor, oavsett om vederbörande härom gjort anhållan eller ej,  
full medbestämmanderätt i alla samhällsfrågor för varje myndig välfrejdad man och kvinna, frihet åt alla politiska fångar,  
totalt rusdrycksförbud så att intet av de under dessa tider frambringade livsmedlen, potatis och säd, må komma till användning för rusdryckers framställning.

Dessutom hemställa vi att dessa våra krav vad de gälla statliga myndigheter eller andra korporationer av Eder framföras å våra vägnar och svar huruvida Ni härtill äro villiga emotse vi skriftligen efter av Eder gjord noggrann prövning.

å demonstrationsmötets vägnar:

|                 |                 |                 |             |
|-----------------|-----------------|-----------------|-------------|
| C.O.Söderström  | Johan Holmkvist | C.A. Karlsson   | N. A. Scott |
| Josefina Olsson | Selma Karlsson  | Anna Bergström" |             |

Dessutom överlämnade de tre kvinnliga undertecknarna en särskild resolution med denna lydelse:

"Engelholms husmödrar, till ett antal av 300, representerade av arbetare och mindre löntagare, vilka tungt känna dyrtidens bördor lagda på sina förut svaga axlar, instämma i dagens resolution från Engelholms arbetare, fordrande en effektiv och rättvis fördelning av

livsförnödenheter. Särskilt vilja vi göra vår erinran om att påbrödskort i största möjliga utsträckning anskaffas, och vid vilkas fördelning vi fordra få medbestämmanderätt genom av oss utsedda ombud."

Att kvinnorna så aktivt deltar och bereds möjlighet att inkomma med en egen resolution är verkligen värt att notera. Men det är förmodligen resultatet av en situation som är mycket kritisk och som dessutom drabbar kvinnorna, som ansvarade för hushållen, särskilt svårt.

### **Amalthearesolutionen**

Vid demonstrationen antogs också den s k Amalthearesolutionen, som skulle tillställas statsministern. Man beslöt dessutom att sända sympatihälsningar till Anton Nilsson och A Rosberg (Amaltheaattentatsmännen) samt till Z Höglund, Martin Andersson och Hj Viksten.

Tidningsartikeln slutar så här: "Ordningen i staden var hela dagen den bästa och polisen behövde icke i något fall ingripa."

Tilläggs kan, att Tage Erlander, som medarbetare i Svensk Uppslagsbok, skrivit artikeln om Amaltheadådet där. Han avslutar den med följande ord: "En intensiv kampanj för Amaltheamännens frigivande ledde 1917 till resultat."

### **Val av brödkommitté**

Den 2 maj höll A-kommunen ett extra möte för att välja en brödkommitté. Borgmästaren hade nämligen, vid den av demonstranterna utsedda delegationens besök hos magistraten, uttalat, att särskilt delegerade skulle utses av A-kommunen för att närvara vid fördelningen av påbröds korten. Mötet utsåg 8 personer, av vilka - särskilt värt att notera - två skulle vara kvinnor. Valda blev fruarna Josefine Olsson och Ester Bratt. Men kvinnorna hade ju, som ovan nämnts, tagit mycket aktiv del i resolutionen 1 maj. I en skrivelse, å Magistratens vägnar undertecknad av G Berg von Linde och å Livsmedelsnämndens vägnar av A Edberg, daterad den 1 maj 1917, lovar man dessutom att vidarebefordra resolutionen till stadsfullmäktige och till regeringen. Skrivelsen är hållen i en mycket hovsam ton, bl.a. skriver man så här: "Vad oss beträffar så hava vi efter bästa förmåga sökt fullgöra det arbete, som blivit oss anvisat i fråga om livsmedels fördelning och tillhandahållande, därvid vi särskildt haft de minst bemedlades rätt för ögonen. Att vi därvid begått ett och annat misstag vilja vi icke bestrida ... få vi härmed föreslå Eder som kunna antagas äga bättre kännedom om det verkliga behovet än vad vi göra ... utse ledamöter i en kommitté med uppgift att bestämma över påbröds kortens fördelning ... Vi be Eder, som överlämnat resolutionen, framföra vår hälsning till Edra kamrater."

### **Krav på 8-timmars arbetsdag och höjda löner**

På A-kommunmötet den 11 maj, där ovannämnda skrivelse behandlades, beslöts att sända en allvarlig uppfordran till Landssekreteriatet (LO) och fackförbunden att omedelbart agera för genomförande av 8-timmars arbetsdag utan lönereducering samt höjning av lönerna till minst 1914 års nivå. Man beslöt också, som svar på magistratens svar på 1-majresolutionen, kräva en höjning av de av staden anställda arbetarnas löner med 55 öre/timme samt att stadsfullmäktige skulle påverka arbetsgivarna i staden att höja arbetslönerna. En tredje resolution antogs gällande ett förslag framlagt av regeringen angående civil värnplikt. I resolutionen, som ställdes till de båda socialdemokratiska riksdagsgrupperna (vänster- resp. högergruppen), framhålls att "Förslaget skulle, upphöjt till lag avskaffa den lilla rest av frihet arbetarna ha, i princip helt och hållet ställa dem under militärt kommando". Förslaget borde med all kraft bekämpas.

Vad man särskilt noterar som sentida socialdemokrat är, att Arbetarekommunen vid denna tid inte skilde på fackliga och politiska frågor utan agerade lika kraftigt i båda fallen.

### **Långa och intensiva möten**

Livsmedelsfrågorna fortsatte att dominera mötena. Den 7 februari 1918 anordnade båda arbetarekommunerna tillsammans ett stort opinionsmöte, besökt av ca 400 personer; i Folkets Hus. En häftig debatt utmynnade i att en kommitté tillsattes för att försöka få bättre ordning på den lokala skötseln av ransoneringen.

Vid valet till stadsfullmäktige fick man, trots den begränsade rösträtten, tillsammans med utbrytarpartiet vänstersocialdemokraterna 12 av de 25 mandaten.

Sammanfattningsvis kan sägas om mötena under de två första årtiondena, att protokollen visar, dels att diskussionerna var livliga och intensiva, dels att det var långa möten - oftast avslutade först vid 23 - 24-tiden. Då ska man också komma ihåg, att arbetsdagarna var längre än nu med tidig början. Men det var kanske också frågor som engagerade mera än idag: låg levnadsstandard, inga skyddsnet, hårt arbete, stora barnfamiljer och mycket annat negativt i jämförelse med vår tid.

### **Kvinnoklubb i Ängelholm och A-kommun i Rebbelberga**

På A-kommunstyrelsens initiativ bildades våren 1919 Socialdemokratiska Kvinnoklubben i Ängelholm och Arbetarekommunen i Rebbelberga, som ju då utgjorde en egen borgerlig kommun i vilken också Haradal ingick.

### **Krigsslut men kristid och arbetslöshet**

Första världskriget slutade ju i november 1918. Men det betydde inte att levnadsförhållandena förändrades till det bättre: dyrtid och ofta förekommande ämnen på mötena de närmaste åren.

Stadsfullmäktige valet 1920 gav eko in på jubileumsåret 1921. På januarimötet debatterade man "den splittringslista och det splittringsarbete" som förekommit i samband med valet. Följande uttalande togs till protokollet: "att kommunen uttalar sitt bestämda ogillande av det handlingsätt, som kom till synes vid senaste valet till stadsfullmäktige med anseende å särlistan och uttalar som sin bestämda mening, att medlemmarna som beslaglägges med sådana handlingar ej hör hemma i A-kommunen."

Februarimötet utsåg en agitationskommitté som i samråd med expeditören för tidningen Skånska Socialdemokraten skulle arbeta för spridningen av tidningen. Samma möte behandlade en anhållan från De arbetslösas förening om ett möte med föredrag av någon lämplig person för att belysa den nu uppkomna krisen på arbetsmarknaden. Styrelsen fick i uppdrag att kontakta LO i denna fråga.

På marsmötet bifölls styrelsens förslag om att engagera en talare. Men De arbetslösas förenings anhållan om att få anordna en basar för att få in pengar avslogs, dels för att de svåra tiderna inte bara skapat stor arbetslöshet utan också reducerat lönerna för arbetarna, dels för att stora salen i Folkets Hus inte kunde hyras ut gratis för ändamålet, eftersom man på lördagar och söndagar använde den som biograflokal, vilket var ekonomiskt lönsamt. En debatt om nödhjälpsarbete gav till resultat att en protestskrivelse insändes till den socialdemokratiska riksdagsgruppen.

### **Havsbaden - Råbocka och skolböcker debattämnen**

1 maj firades med Ernst Wigforss som huvudtalare och traditionell marsch från Nya Torg till Folkets Hus.

Julimötet protesterade mot att Ängelholms Havsbud hade för avsikt att flytta de fria baden längre söderut vid Råbockavägen. Man krävde att de skulle vara kvar på samma plats och att det skulle läggas ut nya bräder vid stranden. Tydligt önskade en del sommarhavsbadsbor - liksom de året runt boende där idag - ha "sina egna kvarter". Mötena på hösten 1921 debatterade skolfrågor. Fredrik Olsson påtalade i september missförhållandena vid stadens folkskolor. Olika läroböcker användes i klasserna, vilket gjorde att bokinköpen blev onödigt betungande för föräldrarna. Fria läroböcker var ett okänt begrepp på den här tiden. A-kommunens skolstyrelserepresentanter fick i uppdrag att råda bot på missförhållandena. Oktobermötet debatterade frågan på nytt och kom fram till att en utredning om fria läroböcker och fria förbrukningsartiklar borde göras och en inköpsnämnd eventuellt inrättas.

Solidaritet visade man denna höst genom att sända 10 kr ur A-kommunkassan till de nödlidande i Ryssland. Man beslöt också att höja anslaget till arbetslöshetskommittén från 5000 till 10000 kronor.

### **Arbetslösheten dominerande fråga**

I Trobäck lade fram ett förslag om en allmän sänkning av timlönerna, främst inom byggbranschen, vilket positivt skulle påverka möjligheterna för stadens myndigheter att sätta igång med byggandet av ett nytt ålderdomshem. Arbetstillfällen skulle därigenom skapas och arbetslösheten i staden minska. Med 8 röster mot två avslogs förslaget. Man beslöt också att Vinbergs och Trobäcks namn skulle antecknas till protokollet, eftersom de röstat för förslaget, vilket föranledde en reservation mot protokollet från de två vid nästa möte: de hävdade att de hade frihet att framföra sina åsikter även om dessa inte föll majoriteten på läppen. Decembarmötet beslöt att ingå till drätselkammaren med anhållan om att arbete skulle beredas alla arbetslösa i staden, och om denna begäran ej skulle villfaras, anslag skulle utdelas kontant till de arbetslösa inför julhelgen.

Arbetslösheten var den dominerande frågan under hela år 1922: förslag om utspisning liksom om kontantbidrag framfördes. Novembarmötet konstaterade att ytterligare arbeten för de arbetslösa behövdes. N Edberg och M Olsson ville ta bort rubriken nödhjälpsarbete, eftersom alla stadens arbeten var av det här slaget.

### **Socialdemokraterna i majoritet**

I valet 1922 - då hade rösträttsreformen genomförts - erövrade partiet 13 av de 25 mandaten i stadsfullmäktige och därmed för första gången majoriteten. Värt att notera är, att fullmäktige åren 1922 till 1938 bestod av bara två partier, socialdemokraterna och högern.

### **Kan en socialdemokrat bli diplomat?**

En händelse av mindre betydelse men som ändå bör tas upp är den här. Vid ett möte 1923 ställde Karl E Dalfelt, senare Ängelholms förste och ende kommunalborgmästare, frågan om en socialdemokrat kunde bli diplomat. Anledningen var fallet Palmstierna: Erik Kule Palmstierna hade 1920 utnämnts till envoyé i London. Han hade 1908 blivit invald i riksdagen som liberal men gick 1910 över till det socialdemokratiska partiet och ingick senare i både Edens och Brantings ministärer.

### **Nöjesskatt till fria skolmaterial?**

I februari 1924 debatterar A-kommunen den i stadsfullmäktige omdebatterade frågan angående lokaler åt stadens tjänstemän. Två förslag fanns, dels en påbyggnad av Hjortska fastigheten, som låg på Storgatan ungefär där Åhléns ligger idag, dels en ändring

av gamla samskolan, d.v.s. Östergatan 26, med tillbyggnad åt Skolgatan. Kostnaden i båda fallen 55.000 kr. Novembermötet diskuterade en motion inlämnad av Fredrik Olsson om att nöjesskatten skulle användas till fria skolmaterial. Anledningen till debatten var att flera ansåg, att nöjesskatten borde avskaffas, och om motionen bifölls måste den ju vara kvar!

### **Thorssons och Brantings bortgång**

Den 4 mars 1925 hölls minneshögtid med anledning av F Thorssons bortgång, den 12 maj med anledning av Hjalmar Brantings.

### **Trafiken på Storgatan**

Månaden därefter uppehöll sig mötet vid trafiken på Storgatan: en ny tid hade brutit in: bilarna placerades hur som helst på gatorna, ibland mitt emot varandra, vilket stoppade trafiken. Ganska allvarliga olyckor hade inträffat. Bättre ordning krävdes. Man beslöt också att motarbeta vad som ansågs vara en strejkbrytarorganisation. Senare på året diskuterades behovet av en estetisk nämnd och man beslöt att stödja inrättandet av en sådan. Det här året byggdes också ålderdomshemmet Lindhaga vid Södra vägen, idag kök och matsal för sjukhuset.

### **Debatt om utbildning som förvånar**

Majmötet 1926 bjöd på livliga diskussioner med argument som förvånar en sentida socialdemokrat. Anledningen var att från Malmö hade kommit en skrivelse med en resolution till regeringen om att åtgärder skulle vidtagas för att bereda bättre möjligheter för begåvade men fattiga barn att tillgodogöra sig högre utbildning. Dalfelt menade att det inte alltid var en fördel med längre skolgång, om möjligheter inte gavs för att fullfölja till högre examen! Trobeck ansåg att om möjligheter för mindre bemedlade skapades att komma fram studievägen, skulle behov av flera skolor uppstå, vilket skulle innebära att budgeten blev mer belastad. Lindberg påpekade att det producerades 4000 studenter per år, behovet var 2000. Scott ansåg att de rika men obegåvade själva helt skulle betala de skolor man ville ha. Jansson undrade vad man hade emot språkkunskaper i en tid, som blev alltmera internationell, och Lorentz Karlsson betonade nyttan av språkkunskaper. Trobeck anförde att många ämnen tränade hjärnan men att trädgårdsarbete var nödvändigt liksom religionsundervisning, det sistnämnda nödvändigt som morallära!

### **Kollektivavtal, kollektivanslutning och solidaritet**

Decembermötet diskuterade den s.k. Rössjöholmstrejken, som styrelsen undersökt och lämnat rapport om. Arbetsgivaren hade vägrat att teckna kollektivavtal och att höja timlönen. Efter en lång debatt godkändes rapporten och beslut fattades om att teckna 30 kr till de strejkande på en insamlingslista. Än en gång kan man konstatera, att A-kommunen engagerade sig lika hårt i politiska som fackliga frågor.

Från året 1927 kan noteras att kommunalarbetarna beslutat att upphöra med kollektivanslutningen. I debatten menade några att kommunalarna nu fått det så bra, att de klarade sig själva. Dalfelt förklarade att han var emot kollektivanslutning. 1929 diskuteras frågan om de arbetare, som ålagts nödhjälpsarbete men på grund av olidliga arbetsförhållanden återvänt till staden, skulle ha rätt att inträda i De arbetslösas förening, vilket de, efter en lång debatt, beviljades.

I stadsfullmäktige hade man åter majoritet 1930, en majoritet som man skulle ha, med avbrott endast 1958-62, ända till 1966.

Solidaritet visar A-kommunmedlemmarna gång efter annan. 1930 påtalas att alla goda reformer som genomförts för understödstagarna, de fattiga, på ålderdomshemmet höll på att naggas i kanten: nu var indragning av elvakaffet aktuellt. Mötet beslöt att anslå 15 kr för elvakaffets bevarande. Dessutom gjordes en frivillig insamling för samma ändamål.

### **Svag ekonomi problem**

Till årsmötet 1931 hade Kvinnoförbundet i en skrivelse begärt stöd från A-kommunen för att kunna anordna föredrag mm under de s k Kvinnodagarna den 7 till 15 mars. Den dåliga ekonomin tillät inte detta, man uppmanade arrangörerna att istället vända sig till partidistriktet för att få hjälp. Mötet beslöt att skicka ombud till distriktskongressen i Malmö den 5 april: sex kr i dagtraktamente plus resa. Ombudet fick bl.a. i uppdrag att stå fast vid föregående års beslut att inte anställa någon ombudsman i Kristianstad.

Att ekonomin inte var god framgår av två beslut på marsmötet. Man följde styrelsens förslag att förbindelsen att stödja Brantingfonden skulle sägas upp liksom att annonsering av ordinarie möten i dagspressen skulle upphöra.

### **Arbetarrörelsen och nykterhetsrörelsen intimt närstående**

På samma möte debatterades ingående arbetarrörelsens och nykterhetsrörelsens förhållande till varandra. N Edberg höll ett längre anförande, där han särskilt framhöll och påvisade spritens skadliga inverkan även vid måttlighetsbruk. Debatten utmynnade i ett uttalande att nykterhets- och arbetarrörelsen var intimt närstående: "dessa hava en obestridlig samhörighet i sin verksamhet". Det var inte första gången nykterhetsfrågan stod på dagordningen. Arbetarrörelsen såg allvarligt på denna fråga, vilket mötesprotokollen visar alltifrån början.

Arbetarrörelsens uppfattning i försvarsfrågor känner vi alla väl till. På våren 1931 framkommer på ett möte, att behandlingen av vissa samvetsömma värnpliktiga i Norrland inte var den bästa. Efter en livlig debatt uppdrogs åt ordföranden att avlåta en protestyttring, där det skulle framhållas att man sympatiserade med de samvetsömma och att deras uppfattning skulle respekteras.

### **Kyrkofullmäktigeval och kvinnorepresentation.**

I september beslutar man att gå ut med en egen lista i kyrkofullmäktigevalet och man uppmanar alla partivänner att gå och rösta. Månaden därpå beslutar man att arrangera en jubileumsfest i Folkets Hus.

På novembermötet lämnades en redogörelse för kyrkofullmäktigevalet. I den efterföljande livliga och långa debatten gick Etty Eriksson, senare riksdagsledamot och från 1932 till 1947 styrelseledamot i A-kommunen, till skarpt angrepp mot att A-kommunens medlemmar skjutit kvinnorna åt sidan i valet: A-kommunen tydligen intresserad bara av kvinnorösterna, inte av kvinnorepresentation. Hon blev givetvis bemött, bl.a. betvivlade M Olsson, att den kvinnliga sammanhållningen var som den borde vara i sådana här fall. Rapporten godkändes trots allt. Mötet beslöt också att instämma i partistyrelsens petition för avrustning. Årets sista möte tog åter upp Havsbadsbolagets förslag om utläggandet av Råbockavägen. Flera talare ansåg att förslaget skulle inskränka det fria badlivet vid havet. Ett allmänt opinionsmöte vore lämpligt. Man skulle noga följa frågans vidare utveckling.

### **Omfattande inflyttning oroar**

Den omfattande inflyttningen från landsbygden till Ängelholm tas upp av Otto Eriksson på februarimötet 1936. Den medförde att många av stadens egna och yngre arbetare inte kunde få något arbete. Man borde vidtaga lämpliga åtgärder som kunde reglera

inflyttningen. Fullt riktigt påpekades att staden inte kunde ändra på bestämmelserna angående hemortsrätt. Styrelsen fick dock i uppdrag att göra en utredning i ärendet. Gusti Gustavsson, senare riksdagsledamot och fullmäktigeordförande, ansåg på aprilmötet att en folkpark behövdes. Det var snart 1 maj och demonstration. Styrelsen hade föreslagit att man skulle få disponera Tullakrok för den händelse Medborgarparken (Hembygdsparken) inte skulle upplåtas.

### **Sjukvårdsfrågor. Fascism och nazism**

Sjukvårdsfrågor diskuterades på oktobermötet. Man kritiserade den planerade ombyggnaden av lasarettet, som skulle ge höga kostnader men inte någon nämnvärd ökning av antalet vårdplatser. På ett annat möte denna höst belyste folkskollärare Karl Salomons-son, socialdemokratisk politiker från Helsingborg, i ett anförande de fascistiska och nazistiska ideologierna. Han talade om diktaturstaternas undertryckande av medborgarnas frihet men samtidigt framhöll han den demokratiska styrelseformen, som var ägnad att befrämja och trygga medborgarnas inflytande. Decembermötet besöktes av en annan helsingborgare, redaktör K Bergström, som informerade om den nya folkpensionen, beloppen blev lika för män och kvinnor: minimum 320 kr mot förut 225 för män och 210 för kvinnor.

### **Het fråga: Gift kvinnas rätt till förvärvsarbete**

1937 tog Etty Eriksson upp frågan om en hemsysterorganisation i Ängelholm. Frågan bordlades, Etty Eriksson ville återkomma med en fylligare redogörelse. På det sista mötet det här året höll Anna Krook ett föredrag om "Gift kvinnas rätt till förvärvsarbete". Hon ansåg att det i många fall är den gifta kvinnans rätt och skyldighet att ha ett förvärvsarbete. Hon ville vidare rekommendera en särskild beskattning av makar som båda har anställning. I den efterföljande debatten, där åsikterna bröt sig mot varandra på flera punkter, framhölls att det huvudsakligen var den gifta kvinnans statsanställning, som kritiserades, medan arbete inom det privata och grovarbete inom hemmen inte diskuterades. Kommunmötet i augusti 1938 diskuterade valrörelsen. Tage Erlander skulle medverka vid två föreställningar med valfilmen den 5 september, Per-Edvin Sköld skulle tala den 9 september. Oktobermötet skänkte 25 kr till Spanienbarnen (inbördeskrig där).

### **Ny debatt om gift kvinnas rätt till förvärvsarbete**

På årsmötet i februari 1939 väckte Karl Dalfelt frågan om den gifta kvinnans anställning i arbetslivet. Han klandrade den gifta kvinnans förvärvsarbete. Man måste se till att tillförsäkra största möjliga sysselsättning och därmed gynna familjebildningen, vilket inte skulle bli fallet om kvinnan hade anställning. Det blev en het och lång debatt. Etty Eriksson samt Anna Krook från Ingelstråde och Vivi Bergcrantz från Helsingborg, ansåg det som en orätt mot kvinnan, om hon efter att ha skaffat sig en dyrbar utbildning skulle tvingas att lämna sin anställning när hon gifte sig. Flera talare ansåg det vara fel, att en familj hade dubbla inkomster, medan andra saknade försörjningsmöjligheter. Man tog också upp ett aktuellt beslut i stadsfullmäktige, då man låtit en kvinnlig befattningshavare kvarstå i tjänsten, sedan hon ingått äktenskap. Till slut antogs ett förslag till uttalande, framlagt av Fredrik Olsson, med 26 röster mot 9 - ett förslag, som speglar motsättningarna men också är tillräckligt diplomatiskt för att antagas: "Att i sådana frågor, där det kan tänkas att för stora meningsskiljaktigheter råder i gruppen, arbetarekommunen får göra sitt uttalande, innan frågan avgöres."

## **Andra världskriget**

Andra världskriget var nu ett faktum, naturligtvis återspeglas detta också i kommunalpolitiken och i A-kommunen. På årsmötet 1940 föreslog John Hansson att man i samband med det planerade luftskyddsrummet, som skulle byggas vid Stortorget mellan kyrkan och Gamla rådhuset, borde kunna lösa frågan om en bekvämlighetsinrättning, d.v.s. toaletter. Så blev det också! På marsmötet talade riksdagsman Th Ekdahl och tog då bl.a. upp frågan om försöken från jordbrukarhåll att höja livsmedelspriserna, något som det måste skapas opinion mot. I april utsåg man, efter förhandlingar angående beredskapsskytte med FCO och SDUK, H Hultberg till representant vid skytteföreningens styrelsemöten - ett nog så tydligt tecken på den allvarliga situationen runt landets gränser.

## **Omsättningsskatt, bostadsbyggande och brist på tomtmark**

1941 togs omsättningsskatten upp till diskussion, en ny skatt avsedd att dra in ytterligare pengar till beredskapskostnaderna. På aprilmötet höll H Hultberg föredrag om "Bostadsbygge och arbetslöshet". Bl.a. kunde byggkostnaderna sänkas via standardiseringar inom byggnadsindustrin. Han hänvisade bl a till planerade åtgärder i Helsingborg. På mötet kritiserades också tomtpolitiken i Ängelholm: tomtmarken höll på att ta slut, endast delar av Strömslund och Nybroområdet återstod, planen för Villanområdet var klar för fastställande, men det var inte tillräckligt. Dalfelt ansåg att en byggnad för barnrikefamiljer borde uppföras! Han tog också upp frågan om att uppföra ett pensionärshem.

Till oktobermötet hade en skrivelse från Malmö Folkpensionärsförening inkommit, där man uppmanade till bildande av en folkpensionärsförening i Ängelholm. Mötet ansåg dock att något behov ej förelåg. Fredrik Olsson visade upp ett av de flygblad, som kastats ut i Ängelholm från de tyska permittenttågen. Det uppmanade till att möta hotet från kommunisterna. C A Carlsson och H Hultberg kritiserade den pronazistiska hållning, som Helsingborgs Dagblad hade. De ansåg att samtliga fackföreningar och A-kommuner i partikretsen borde förena sig i ett uttalande mot HD. Åt styrelsen uppdrogs att tillsammans med FCO vidtaga åtgärder.

På årsmötet i februari 1942 rapporterade H Hultberg, att Ängelholms stad hade ett 20-tal gårdslägenheter och ett 30-tal vindsboställen samt att man i allt kunde räkna med 180190 lägenheter av dålig beskaftenhet.

Kollektivanslutningen vållade debatt på aprilmötet. Agitation hade bedrivits mot en facklig organisation som nyligen fattat beslut om kollektivanslutning, och då hade särskilt Carl Nilsson utmärkt sig. Därför borde han uteslutas ur partiet. Ärendet bordlades eftersom Carl Nilsson inte var närvarande och därför inte kunde bemöta anklagelserna. Till februariämötet förelåg en skrivelse från Arbetarrörelsens kulturhistoriska förening om bildandet av ett lokalt arbetarearkiv.

Nu väcks frågor inför flyttningen av F 10 från Bulltofta till Barkåkra. I oktober beslutar man att hålla ett kommunmöte med föredrag av K E Dalfelt om problemen med bostäder åt anställda vid F 10.

## **Efterkrigsprogrammet**

I oktober 1944 hölls ett extra möte med föredrag om arbetarrörelsens efterkrigsprogram. 1945 står bl.a. dyrortsgrupperingen i fokus. På septembermötet får trägna kulturarbetaren Gunnar Rönqvist i uppdrag att besvara Arbetarrörelsens kulturhistoriska förenings förfrågan angående partivänner som deltagit i pionjärarbetet före sekelskiftet.

I februari 1946 hölls i Ängelholm ett gemensamt möte med Rebbelberga och Höja Arbetarekommuner samt styrelsen för Kvinnoklubben och FCO. Man diskuterade ett

förslag om ett gemensamt möte med film och föredrag i Folkets hus, avsett som moteld mot den borgerliga propagandan. På våren fick man veta, att Gunnar Sträng skulle tala i Magnarp den 11 augusti, Etty Eriksson får i uppdrag att försöka få Sträng att framträda också i Ängelholm.

### **Wigforss: Skatt vid källan**

I mars 1947 talar finansminister Ernst Wigforss i Helsingborg om det nya skatteförslaget, "skatt vid källan", som vid den här tiden var ett verkligt hett ämne. I Ängelholm önskade man givetvis också att få Wigforss att presentera förslaget.

Nu blev det aktuellt med att skaffa en skrivmaskin, "till skapligt pris", som det heter i protokollet. Men det skulle dröja till i mars 1948, innan man beslöt att inköpa en sådan till ett pris av 200 kr, sedan sekreteraren först haft den på prov. En förhållandevis stor utgift med hänsyn tagen till det dåtida penningvärdet. Tydligen är man stadd vid bättre kassa nu. I oktober 1947 föreslår sekreteraren att boken "Vår politik" ska inköpas till utsedda arbetsplats- och kvartersombud. Man diskuterar ännu en gång Folkparksfrågan, interimsstyrelsen föreslår bildande av en förening för ändamålet: styrelsen beslutar att utse ombud och att teckna sig för 50 kronor i andelar.

### **Ängelholmshem bildas**

Bostadsbristen var stor i Ängelholm som i övriga delar av landet. Det var därför naturligt, att frågan om bildandet av ett kommunalt bostadsbolag väcktes. En socialdemokratisk gruppmotion om bildande av ett kommunalt bostadsbolag fick till resultat att AB Ängelholmshem bildades 1950. De första flerfamiljshusen i bolagets regi byggdes på Villanområdet, där bolaget nu har en dominerande ställning. Men också i andra delar av kommunen har man byggt. Bostadsbeståndet omfattar idag ca 2500 lägenheter.

### **Höger eller vänster?**

1951 beslutar man hålla ett möte tillsammans med FCO angående ekonomiska och utrikespolitiska frågor. Kan det gälla neutraliteten - icke anslutning till Atlantpakten? Året därpå tillsätter man en kommitté med uppgift att på nytt starta en ungdomsklubb.

1953 ger man ordf. i uppdrag att till kommunmötet i oktober försöka få redaktör Frans Nilsson, Skånska Socialdemokraten - Arbetet att medverka i samband med visningen av filmen om A-pressen.

1955 är frågan om höger- eller vänstertrafik aktuell och sekreteraren får i uppdrag att vidtala kapten Börje Hofvendal och riksdagsmannen Erik Adamsson, Malmö, att ställa sig till förfogande vid en debatt i ämnet.

### **Skolpolitik och bostadspolitik**

1957 dyker frågan om bebyggande av den s.k. Kohagen, belägen vid Åsbogatan på Villanområdet upp i debatten. A Andersson påpekade att de många barn som bodde på Villanområdet skulle bli utan lekplats, om Kohagen bebyggdes, och undrade var de i så fall skulle ta vägen. K G Ullvin, inflyttad med F 10 och socialdemokratisk Dk-ledamot, framhöll att ett nytt fritidsområde i det s.k. Skörpingeområdet planerades. Samtidigt påpekade han hur viktigt det var att det byggdes skollokaler, och efterlyste mer intensitet i den s.k. skolkommitténs arbete, där det borgerliga motståndet mot införande av enhetsskolan i Ängelholm var stort. Bostadsbyggandet var ofta på tapeten. Aprilmötet diskuterade hur den framtida bostadspolitik skulle utformas i Ängelholm. Svårigheterna för HSB och

Riksbyggen togs upp: de hade dittills inte fått någon möjlighet att köpa s.k. saneringstomter, dessa lade privata byggmästare beslag på.

### **Simstadiondebatt**

Majmötet uppehöll sig vid ett ev. övertagande av Simstadion ute vid Klitterhus. K G Ullvin inledde debatten. Han ansåg att det var samhällets skyldighet att göra en insats. En kommitté som arbetat med frågan, hade kommit fram till att en ombyggnad i betong skulle gå lös på 375.000 kr, en dito utan botten kosta 250.000, en avsevärd summa med det dåtida penningvärdet. Då skulle Simsällskapets skuld på 15.000 ingå. Staden hade sedan Simstadions tillkomst satsat 131.000 kr. Förslaget från kommittén var, att staden skulle överta anläggningen och att när den planerade simhallen stod klar, skulle man besluta om dess fortsatta öde. Många talare var kritiska: varför skulle staden ta på sig skulder som Simsällskapet ådragit sig.

### **Åldersgräns? Folkrörelsearkiv. Nytt Folkets Hus?**

1958 avtog marsmötet med 33 röster mot 10 en föreslagen åldersgräns på 70 år rörande val till förtroendeuppdrag. Novembermötet gav Bertil Trobäck i uppdrag att på nästa möte redogöra för den planerade innerleden. Den nya tiden bröt in: styrelsen beslöt i december att acceptera ett erbjudande om TV-demonstration från Folkservice.

Men man blickade både framåt och bakåt. Gunnar Rönkvist och Anders Finné tog 1958 initiativet till bildandet av Folkrörelsearkivet, vars uppgift skulle vara att bevara arbetarrörelsens arkivhandlingar men givetvis också stå öppet för andra folkrörelser. Det är idag beläget på Åsbog 48.

På våren 1959 diskuterades byggnadsplanerna för ett nytt Folkets Hus. Svårt att skaffa fram tillräckligt stort kapital. Bankerna hade mycket liten kvot för sådana byggnadsändamål, statsmakternas bidrag minskade för varje år. En väl genomtänkt plan krävdes för att få största möjliga statligt bidrag.

### **Byggande av ålderdomshem och lekskola**

På oktobermötet var man bekymrad över att ålderdomshemmet ännu inte var färdigt, i synnerhet som Rebbelberga ålderdomshem drevs på dispens: sju personer vårdades av två personer! En ny lekskola stod däremot färdig på Villanområdet, men man noterade samtidigt att det var billigare med familjedaghem än med barndaghem!

### **Civilflyg på Barkåkra? Kommunsammanläggning**

Marsmötet 1960 diskuterade frågan om anslag till civil flygverksamhet på Barkåkravälet, d.v.s. F10. Fredrik Olsson ansåg att staden inte borde engagera sig: det var ett litet fåtal som skulle komma att utnyttja en flygförbindelse till Stockholm. Evert Ljungdahl däremot framhöll att flyget som transportmedel hörde framtiden till och därför borde staden betala sin del av kostnaderna för ett sådant projekt. På hösten diskuterades den kommande kommunsammanslagningen. Mötet underströk betydelsen av att frågan verkligen följdes upp.

### **Missnöje med stadsplanearbetet**

Karl Dahlfelt uttalade på marsmötet 1961 missnöje med stadsarkitekten Arne Lindströms sätt att sköta stadsplaneringen. Stadsplanerna fick ligga i årtal och nya idéer och tankar om sanerings- eller andra stadsplaneringsåtgärder presenterades aldrig. Man ansåg att han hade en massa privata uppdrag, som gjorde att stadens och anslutna kommuners

planeringar blev lidande på detta, stadsarkitekten hade egen arkitektfirma, som tog mycket av hans tid i anspråk.

Augustimötet behandlade ånyo Folkets Husbygget. I anslutning till detta diskuterades om en aula för skolans ändamål kunde läggas i Folkets Hus: kanske kunde teatersällskap och konsertföreningar också utnyttja en sådan lokal. Inom parentes kan nämnas, att man led stor brist på skollokaler vid den här tiden. Man hankade sig i många fall fram med provisoriska lokaler av ofta dålig kvalitet. Bl a hyrde man lokaler i Folkets Hus.

### **Kungsgårdsområdet**

1962 debatterade man till vilket ändamål byggnaderna på Kungsgården i Rebbelberga skulle kunna användas. Området väster om Margretetorsvägen var i sin helhet antingen redan bebyggd eller höll på att bebyggas med villor. (Det var också i anslutning till Kungsgårdens byggnader som Kungsgårdsskolan skulle komma att byggas.)

På decembermötet rapporterade Gusti Gustavsson att badhuset kunde placeras vid Nybron i kvarteret Rönnen till en beräknad kostnad av 1.5 - 2 milj. kronor och med en personal om 6 à 7 personer.

På våren 1963 efterlyste Gösta Paulsson det utlovade grönområdet på Villan. Ett önskemål var också, att när nya stadsplaner uppgjordes, man inte skulle glömma att planera in grönområden. En kommitté hade tillsatts för just detta ändamål, men inget hade gjorts.

På januarimötet 1964 väckte Bertil Trobäck frågan om en idrottsplats skulle vara kommunalägd eller privatägd. Han ansåg att för idrottens skull borde kommunen äga den. Alla höll med honom. (Anledningen till att ärendet togs upp, var antagligen att ÄIF, som ägde Idrottsplatsen, naturligtvis såg till sina egna intressen i första hand, vilket förmodligen missgynnade övriga föreningar).

### **Aldersgräns vid nominering till riksdagen?**

I februari var det dags för extramöte. Anledningen var att vid en konferens i Malmö med valberedningen för Kristianstads län, bestående av partikretsarnas ordförande och partidistriktets styrelse, hade fastställts, att kandidaterna till riksdagsvalet inte skulle få vara över 50 år vid nomineringen, vilket skulle diskvalificera Gusti Gustavsson, som var 52 år. Efter debatt beslöt mötet, att om nomineringskonferensen inte tog hänsyn till 50-årsgränsen skulle Gusti Gustavssons namn föras fram, att om 50-årsgränsen stod fast, skulle Anders Finnés namn föras fram.

Det blev tydligen ingen åldersgräns, Gusti Gustavsson nominerades och blev också invald i riksdagen, medan Anders Finné fick ta hand om kommunalpolitiken.

### **Generalplaneförslag och stadshusombyggnad**

På marsmötet lämnade Karl Dalfelt en redogörelse för det generalplaneförslag som generalplanekommittén under sina tio år arbetat fram och som behandlade tänkta trafikleder, tänkta bostadsområden, villa- och höghusbebyggelse samt idrottsplatsanläggningar. Planen innehöll också en inventering av de nuvarande och framtida möjligheter som Ängelholm hade.

Januarimötet 1965 debatterade mycket livligt ombyggnaden av Stadshuset. Ett tilläggsanslag på 500.000 kr hade begärts. Dalfelt ansåg 300.000 kr vara vad man högst skulle anslå. Trobäck reserverade sig på det bestämdaste mot att så mycket pengar skulle läggas i en gammal byggnad. Han kritiserade också att man anställde tjänstemän på löpande band, det borde man vänta med tills man hade lokaler. Finne å sin sida förklarade att tilläggsanslaget berodde på att panncentralen måste byggas om liksom

sessionssalen, att parkeringsutrymmen behövdes på gården liksom en utbyggnad åt gårdssidan och betonade också svårigheten att låna pengar.

### **Ungdomsfrågor, valrörelse**

På ett annat kommunmöte debatterade man ungdomsfrågor: förtroendemännen borde visa större aktivitet när det gällde att skapa ett ungdomsvänligare samhälle.

1966 var valår. Den sänkta rösträttsåldern, från 21 år till 20, gav Ängelholm 1000 nya väljare. 1-majtalare var riksdagsmannen Stig Alemyr. Talet handlade mycket om internationella frågor: fred och frihet för alla världens folk. Problemen i Vietnam och i Afrika berördes också. I augusti var valrörelsen igång: statsråden Rune Johansson och Erik Holmqvist gästade Ängelholm. Kommunalt ville S ha en välplanerad stad, där de rika, naturliga förutsättningarna skulle tas till vara på ett riktigt sätt för att skapa trivsel och glädje för alla och där näringslivet skulle ges möjligheter att utvecklas.

### **EEC, miljöpolitik och försvarsfrågor**

Från 1967 kan nämnas att Gunnar Rönkvist, rörelsens arkivarie, berättade om gamla protokoll från SAP:s första år i staden, men också nya frågor behandlades: riksdagsledamoten Einar Henningsson från Helsingborg informerade om Sverige och EEC och exportens betydelse, men varnade för EEC:s politiska målsättning.

Nästa år aktualiserades frågan om den nya författningen som var på gång: riksdagsman Erik Adamsson från Malmö tog vid sitt framträdande i A-kommunen särskilt upp statschefens ställning i författningsförslaget.

Att miljöpolitiken nu intresserar alltmera framgår av att man i slutet av året uppmanar till deltagande i kursen Front mot miljöförstörelsen - man vände sig särskilt till kommunalt verksamma förtroendemen men även övriga partimedlemmar anmodades att delta. Att Gusti Gustavsson satt i länets naturvårdsråd borde bidra till att skapa intresse för miljöfrågor. Gusti representerade också valkretsen i riksdagen och var medlem av försvarsutskottet. Det var därför naturligt att han vid ett kommunmöte uppehöll sig vid frågan om hur stor del av statens resurser som borde läggas på försvaret, en i svensk politik ofta diskuterad fråga. De olika kostnadsramarna redovisades och analyserades liksom ÖB:s utredning. Gusti menade att det var dåliga proportioner mellan ÖB:s förslag till nedskärningar och de borgerliga partiernas krav på kostnadsökningar.

Anders Finné, ABF-ombudsman, agiterade för studier i traditionella SAP-frågor, Arbeta - Trygghet - Utveckling.

### **Tomträttsinstitutet**

Även tomträttsfrågan debatterades det här året. Ängelholm hade sedan länge haft tomträttsinstitut. Debatten ledde till ett enhälligt beslut om att socialdemokraterna även i fortsättningen skulle arbeta för ett bibehållande av tomträttsinstitutet. Arbetarekommunen höll också ett offentligt, mycket välbesökt möte angående låneformer för egna hem. Bankdirektör Inge Troedsson, Förslöv, redogjorde för de nya låneformerna, särskilt intressanta för dem som byggt efter 1958.

I Första maj-demonstrationen uppmärksammades naturligtvis att det var 70 år sedan den första första-majdemonstrationen hölls i Ängelholm. I tåget fanns bl.a. inslag mot grekijuntan.

### **Nya Folkets Hus invigs 1968**

Gunnar Sträng invigde den 28 november 1968 det hett efterlängtade nya Folkets Hus, byggt på den södra delen av den gamla Folkets Hus-tomten. Tyvärr tvingades man av

ekonomiska skäl att överlåta det till Ängelholms kommun 1976 för att sedan slutgiltigt tvingas lämna det 1985, då man flyttade till de nuvarande lokalerna på Södra vägen 5-7. Där finner man idag den byst av Gunnar Sträng, som påminner om invigningen. Noteras bör också att 1968 var ett oroligt år i Sverige. Stockholms Kårhus ockuperades. Även NV Skåne berördes naturligtvis, Davis Cup-matchen i Båstad mellan Sverige och Rhodesia måste inställas efter omfattande kravaller.

### **Andrakammarval med S-framgångar**

På årsmötet i mars 1969 noterade man de fina siffrorna i höstens andrakammarval, Tage Erlanders sista val. Om valet gällt stadsfullmäktige skulle S ha återtagit majoriteten. En nedläggning av Sydläder var aktuell, vilket naturligtvis gav en extra stark relief till parollen "Arbete och trygghet" i samband med 1 maj-demonstrationen.

### **Storrådslag om Strängs skattepaket**

Miljöförstöringen uppmärksammades också: på ett möte sjöng en viss Kerstin Pålsson sånger mot miljöförstöringen. Stadshusbygget var också på tapeten. En majoritet i A-kommunen ville ha det i city, men minoriteten menade att man också borde ta hänsyn till den kommande storkommunens 26 000 invånare. Storrådslag om Strängs skattepaket inleddes av riksdagsledamoten Grethe Lundblad, Helsingborg, som bl.a. attackerade samvetslösa skatteflyktpersoner. Strängs skattereform, som antogs av riksdagen 1970, gav de största skattelättnaderna för de lågavlönade och ensamstående. Samtidigt genomfördes en höjning av mervärdesskatten.

1969 var också året då den svenska riksdagens första kammare avskaffade sig själv, den 17 maj.

### **Stadsplan för Kungsgårdsområdet**

På det kommunala planet diskuterades än en gång en stadsplan. Det gällde en tävling om utformningen av Kungsgårdsområdet. Någon framhöll att man borde förhindra att man fick ett nytt Villanområde. Idag undrar man varför.

1970 utbröt strejk i Malmfälten. Detta gav eko också här i Ängelholm. På marsmötet tecknade riksdagsmannen Erik Häll, f.d. ombudsman i gruvfyran i Malmberget, bakgrunden till strejken.

1-majdemonstrationen såg som huvudtalare docent Hans Palmstierna, som uppehöll sig vid samhällsproblemen och framhöll att det var viktigt med en enad front mot miljöförstöarna. Svante Kristiansson var på ett möte inledare rörande ett aktuellt förslag om åldringsvården, som han hyste betänkligheter mot. Inte bara fördelar med åldringsvård i landstingsregi, menade han. Inte enbart ekonomiska aspekter skulle få avgöra utan hänsyn skulle också tagas till åldringarnas synpunkter.

### **Kommunsammanläggningen - S i minoritet**

I den borgerliga kommunen förberedde man sig nu inför den stora kommunsammanläggningen 1971, som skulle komma att medföra en ganska kraftig borgerlig dominans i fullmäktige och därmed minskat socialdemokratiskt inflytande.

Under 70-talet stiftades en rad arbetsmarknadspolitiska lagar, som vanligt i samarbete mellan den politiska och fackliga arbetarrörelsen. Även om de inte har avsatt tydliga spår i Arbetarkommunens mötesprotokoll, så har de utgjort inslag i mötesverksamheten.

### **70-årsjubileum. Miljöfrågor**

1971 firades Arbetarekommunens 70-årsjubileum med statsrådstal och veteranhyllning. 1 maj var en viss Tage G Pettersson, statssekreterare, huvudtalare, i protokollen

betecknad som Palmes närmaste man. Ökad jämlikhet, Demokrati i arbetslivet, Solidaritet med de lågavlönade, Aktiv näringspolitik, Slå vakt om småstaternas rätt i supermakternas värld, Nej till medlemskap i EEC och Värna om neutraliteten var parollerna den 1 maj. Nils Erik Wåg, riksdagsman från Kristianstad, var gäst på augustimötet, då det blev en längre debatt om miljön och jobbet. Han ansåg, att miljö är något som samhället ekonomiskt värderar men som betalas efter företagsekonomiska värderingar. Har vi råd att låta företagen bestämma över vår miljö? frågade han. Partiet borde uppträda hårdare i miljöpolitiska frågor.

### **A-kommuner försvinner, S-föreningar kommer**

Kommunsammanläggningen 1971 innebar också slutet för kranskommunernas Arbetarekommuner: Barkåkra, Hjärnarp/Tåstarps, Munka Ljungbys och Ausås/Strövelstorps gick upp i Ängelholms Arbetarekommun. Till att börja med hade man också flera listor i kommunfullmäktigevalen, men från 1976 gick man ut med en gemensam lista. Något år senare tog nyblivne A-kommunordföranden Ebbe Nilsson initiativet till att bilda S-föreningar, dels i de tidigare självständiga kommunerna, dels i Ängelholm, vars invånarantal ökat betydligt: Barkåkra, Hjärnarp/Tåstarp, Munka Ljungby, Ausås/Strövelstorp, Rebbelberga, Villan, S Utmarken och Innerstaden.

### **Valår. Invandrarfrågor**

1973 var det valår. På S-dagen talade försvarsminister Sven Andersson. Han konstaterade att företagen betalade 24 miljoner kronor till de borgerliga partierna, att borgerligheten anklagade socialdemokraterna för vanstyre av landet. Han tog också upp invandrarfrågor: när det är arbetslöshet, begränsar vi socialdemokrater invandringen. Då hotar företagarna med att flytta utomlands, om de inte får importera unga, friska krafter. Känns hotet om utflyttning igen?

Ett kommunalt s-krav det här året var inköp av en handikappbuss. På januarimötet visades en film, som handlade om den kommande innerleden, som invigdes 1976, efter att ha lett till bildandet av ett nytt parti i kommunen, PMM, där två f.d. socialdemokrater skulle komma att bli tongivande.

### **Valet 1976, borgerlig seger**

Efter 44 år i regeringsställning tvingades vi att lämna över regeringsmakten till borgarna. Här i Ängelholm hade vi varit i minoritet efter 1971, då storkommunen bildades, och så har det förblivit alltsedan dess.

### **Ernst Wigforss bortgång och jordfästning**

En av arbetarrörelsens främsta ideologer, f.d. finansministern Ernst Wigforss, avled den 2 januari 1977, tre veckor före sin 96-årsdag, på KVS i Vejbystrand. Han och hustrun Ewa hade som pensionärer flyttat till sin stuga i Stora Hult. I valrörelsen 1976 besökte Sven Aspling och Ebbe Nilsson, nybliven ordförande i A-kommunen, honom på KVS och resonerade om valet med honom. Vid den borgerliga begravningsakten i Heliga Korssets kapell här i Ängelholm var Olof Palme officiant. Ebbe Nilsson representerade A-kommunen vid högtidligheten och den efterföljande middagen i Folkets Hus tillsammans med representanter för den samlade arbetarrörelsen, bl.a. Tage Erlander.

### **Barnomsorgsfrågan**

En fråga som engagerade A-kommunen mer och mer var barntillsynen i Ängelholm. Gapet mellan det beräknade behovet av daghemsplatser och den utbyggnadstakt, som den

borgerliga majoriteten i sociala centralnämnden lagt i sin framtidsplan för åren 1975-79, var alldeles för stort, menade socialdemokraterna. Det här var en het fråga många år framöver, som visade på en klar politisk skiljelinje mellan borgerlighet och socialdemokrater. Ängelholm hade också möjlighet att få åtskilliga miljoner i bidrag för bättre barntillsyn, och detta var anledningen till att Kjell Rosén, Lars Gustafson och Ebbe Nilsson lade fram ett förslag om bl a bättre lekplatser i fem bostadsområden. Lars Gustafson lade också en motion, som syftade till att demokratisera boendet genom att ge förtur till bostadskooperationen vid marktilldelning och byggande av bostäder.

Man krävde också att utbyggnaden av trafiksäkra leder skulle påskyndas. Noteras kan även att ett politiskt lexikon, framtaget av den socialdemokratiska info-gruppen, retade kommunens moderater. Ett 60-tal tyska partivänner gästade Ängelholm vid den här tiden. 1 mars 1976 utsåg A-kommunen en invandrarkommitté. Invandrarna mötte upp med stort intresse, då vi arrangerade en träff för dem.

Barntillsynsfrågan togs åter upp på marsmötet 1977. Man krävde en snabbare utbyggnadstakt, när det gällde daghem och fritidshem. Man borde snarast uppnå en 60-procentig täckning av det behov som partiet uttalat sig om i remissyttrandet över förskoleplanen. På novembermötet diskuterades Kelpen, kommunens ekonomiska långtidsplan. S-föreningen på S Utmarken motsatte sig bestämt eventuella planer på att utestänga ängelholmarna från Kronoskogen. Partiet sade ja till en skattehöjning under förutsättning att den gick till utbyggnad av barnomsorgen.

### **Bo Södersten för ekonomisk demokrati - då**

Våren 1978 var den då socialdemokratiska ekonomiprofessorn Bo Södersten gäst på ett A-kommunmöte. Han var en varm förespråkare av ekonomisk demokrati. Det enda som skulle ha inflytande i företagen var arbetet. Kapitalet skulle ägas av samhället kollektivt, och skulle ställas till löntagarnas förfogande. Några år senare svängde han som bekant och gjorde sig till tolk för en rakt motsatt uppfattning.

### **Stadsbiblioteksplacering, industrinedläggningar**

Platsen för ett nytt stadsbibliotek var också en het fråga. Ett A-kommunmöte förordade en placering vid Stortorget: det skulle ge mera liv åt centrum och flera besökare. Frågan om SKANEK:s framtid engagerade givetvis S. En skarp attack mot beslutet om nerdragningar gjordes: man fruktade att om några år skulle alla de 400 jobben i Ängelholm vara borta. Senare på året krävde man en opartisk utredning i frågan. Tyvärr besannades farhågorna. Alla de 400 jobben försvann.

1979 gick man till attack mot den borgerliga markpolitiken i Ängelholm, som S betecknade som ett fiasko. Det här året blev partiet också nerröstat i barnomsorgsfrågan - alla våra ändringsförslag klubbades ner.

Knappt hade SKANEK-frågan försvunnit från dagordningen förrän nästa kris dök upp.

1980 krävde A-kommunen att Ängelholms kommun skulle agera i krisen vid torrbatterifabriken Tudor, som låg vid Industrigatan, ett stenkast från SKANEK-området. Kanske kunde löntagarfonder ha räddat företaget, menade man. I mars varslades 52 anställda om avsked. Företaget flyttades senare i sin helhet till Danmark. Därmed försvann ytterligare drygt 400 arbetstillfällen från Ängelholm.

### **Kärnkraftsomröstning. Sydafrikafrågan**

Folkomröstningen om kärnkraften stod naturligtvis också på dagordningen. Röstskolk måste förhindras, ansåg våra ledamöter i linje 2-kommittén. Lars Gustafson menade, att det var alldeles för lätt att få låna pengar till andelar i golfbana och småbåtshamn. Vilket är

viktigast för Ängelholm, undrade han, god barn- och äldreomsorg eller byggande av småbåtshamn och golfbana? Svaret från vårt parti kunde bara bli ett. Sydafrikafrågan engagerade partiet 1981. Partiet krävde i en resolution, att man skulle förbjuda de föreningar, som fick lokalstöd av Ängelholms kommun, att upplåta sina lokaler åt sådana evenemang som pistolskytten Ragnar Skanåker inbjudit sydafrikaner till.

### **Jubileum. Sysselsättningsfrågor**

Gunnar Sträng var gäst vid A-kommunens 80-årsjubileum, som firades med en S-dag i Hembygdsparken, där Sträng givetvis framträdde och agiterade som bara han kunde. Sysselsättningen hade minskat. Nu krävdes sysselsättningsfrämjande åtgärder för att skaffa ungdomen jobb. Därför blev den centrala frågan i det budgetförslag, som socialdemokraterna lade fram hösten 1981, att få ner ungdomsarbetslösheten. Man ville öka majoritetens förslag till upplåning från 3 miljoner till 22 miljoner för att kunna bygga mera: borgerligheten köper sig valtaktiska fördelar på byggnadsarbetarnas bekostnad genom att vägra att tidigarelägga vissa byggnads- och anläggningsarbeten, som S förordar, menade Lars Gustafson på KF:s decembersammanträde.

Den ekonomiska brottsligheten var huvudtemat vid ett A-kommunmöte 1982. Brynolf Wendt, länsåklagare i Halmstad och debattinledare, ansåg att det var på tiden med hårdare tag. Juristerna och inte folket styr innehållet i lagstiftningen. Politikerna ska tala mindre och handla mer, menade han.

### **KVS, naturreservat och bostadsplan**

Frågan om vad man skulle göra med KVS i Vejbystrand var under många år en öppen fråga. 1983 beslöt A-kommunen att uppdra åt fullmäktigegruppen att lägga en motion om kommunala initiativ för att rädda KVS. Centern i Ängelholm hade nämligen i landstinget lämnat en motion om att lägga ner KVS. Detta var också den övriga borgerligheten positiv till.

Området mellan Råbocka och Vegeholmsån beslöt socialdemokraterna i Ängelholm 1982 att arbeta för att göra till naturvårdsområde eller naturvårdsreservat. Kjell Rosén är den som får ta åt sig äran av att området nu är reservat. På februarimötet avlossades en bredsida mot den borgerliga bostadsplanen för Ängelholm: bara 5 procent vill bygga i M Ljungby, där Ingmar Larsson vill att 21 procent ska bo, en procent högt räknat vill bo i Hjärnarp, där planen vill att 11 procent ska bygga.

Landshövding Hans Hagnell i Gävle, stridbar s-politiker, gick på ett A-kommunmöte till storms mot den "bedrägliga sysselsättningsstatistiken". Vänta inte på att centralbyråkraterna ska handla, gör något själva i er region, menade han.

### **Åter i eget Folkets Hus**

Alltsedan man tvingats överlåta det nybyggda Folkets Hus till kommunen, hade styrelsen för A-kommunen sökt att skaffa andra egna lokaler. Bo "Loe" Nordström, till att börja med ordförande i LO-sektionen och sedan A-kommunordförande, var den som ivrigast kämpade för ett nytt, mindre Folkets Hus. Han insåg, hur viktigt det var för arbetarrörelsens framtid att alla organisationer kunde samlas under ett tak. Tack vare hans insatser kunde fastigheten på Södra vägen 3-7, f d bensinstation och lokal för bilförsäljning, förvärvas av Folkets Hus-föreningen och byggas om till samlingslokaler och expeditioner för Arbetarekommunen, fackföreningsrörelsen och ABF. 1985 var det dags för inflyttning och invigning.

## **Radio A - Ängelholms Närradio**

I slutet av 70-talet hade tidningen Arbetet ekonomiska problem, vilket gjorde, att man började resonera om att dra in en del lokalredaktioner, bl.a. den i Ängelholm. Representanter för A-kommunen gjorde uppvaktningar i Malmö och man inbjöd också dåvarande chefredaktören Lars Engqvist till resonemang här i Ängelholm. Men allt var förgäves, 1981 drogs lokalredaktionen i Ängelholm in. Därmed var möjligheterna mindre att få in Ängelholmsnyheter i Arbetet och prenumerantstocken minskade naturligtvis i området till följd av detta. I A-kommunen var man bekymrad. Informationsbiten var ju viktig, och NST har ju en helt annan politisk färg, särskilt märkbart i valtider. Därför funderade man i styrelsen mycket över vad man skulle göra för att nå ut med sin information. 1986 dök så möjligheten upp att starta en närradio. Bo Loe Nordström och Göran Ekström utarbetade ett förslag till en Folkrörelsernas Mediaförening: ideella föreningar i Ängelholm inbjöds till bildandet av en närradioförening. Radio A byggde en studio i Folkets Hus, och den 6 april 1987 började man sända. Från början fanns ett visst intresse också från andra politiska partier att delta, men idag är det, förutom direktutsändningarna från kommunfullmäktige, som samlar många lyssnare, endast den fackliga och politiska rörelsen, som förutom Pingstkyrkan och Evangelisk röst, sänder. Under vissa perioder har också hyresgäströrelsen och vänsterpartiet utnyttjat möjligheten att nå ut med information via närradion. Socialdemokraterna sänder information inför och efter sammanträdena i styrelser och nämnder och även andra program av politisk karaktär. I valrörelserna ökar naturligtvis den senare typen av program. Viktiga är naturligtvis också direktsändningarna från fullmäktigesammanträdena, då lyssnarna direkt kan följa debatterna och därigenom bilda sig en uppfattning om vad de olika partierna står för.

## **Oppositionsråd**

1986 var det dags för en viss organisationsförändring i kommunstyrelsen. Den borgerliga majoriteten genomdrev ett beslut om att majoriteten skulle ha två kommunalråd på heltid och oppositionen ett kommunalråd på halvtid. Dessutom skulle presidierna i fullmäktige och styrelser/nämnder bestå av tre personer, ordf., förste och andre vice ordf., av vilka majoriteten skulle ha de två första, oppositionen andre viceordf-posten. Vi socialdemokrater lyckades också förhandla till oss en politisk sekreterarepost, en 0.17-tjänst, som dock drogs in av borgerligheten efter två perioder. Lars Gustafson utsågs av A-kommunen till oppositionsråd.

## **Mordet på Olof Palme**

Budet om mordet på Olof Palme skakade oss alla. Kondoleansbok lades ut på Folkets hus och på årsmötet höll Bo Nordström parentation, som avslutades med en tyst minut. Bo Nordström deltog som vår representant vid begravningen med vår fana.

## **Manifestation mot våldet**

På årsdagen av mordet på Olof Palme, den 28 februari 1987, ordnades en demonstration under temat Mot våldet – för freden med samling på Stortorget och avslutning i Rönneskolans aula, där professor Joachim Israel höll ett anförande som inramades av sång och musik och diktläsning. Till demonstrationen hade kringliggande A-kommuner samt ideella föreningar, politiska partier och fackliga organisationer i Ängelholm inbjudits. Det här året startade man med lördagskaféer, då två av våra politiker fanns på plats för att svara på frågo, informera och agitera om vår politik. Vinterhalvåret höll man träffarna i Folkets hus, sommarhalvåret på torget. Man bjöd dessutom på kaffe och en liten kaka.

Morgan Johanssons namn dyker upp det här året. Han väljes in i styrelsen som suppleant. Redan nu kunde man ana att han skulle gå långt som politiker. En blivande minister kanske?

### **Slopad åldersgräns**

Kjell Rosén var vårt ombud på Partikongressen, som han gav glimtar ifrån på septembermötet som hölls på nya Stadsbiblioteket, vars placering vid Stortorget Kjell gett idén till och arbetat så hårt för.

Lennart Bodström, vår utbildningsminister, gästade oss i november. På årets sista möte, som hölls på Sommarsol i Vejbystrand, fattade man det historiska beslutet att slopa åldersgränsen för förtroendevalda.

### **Nej till trafikled via Pyttebron, ja till varvad kf-lista.**

Frågan om en förlängning av Klippanvägen över Pyttebron avvisas bestämt av oss. På årsmötet 1988 fastställde man kommunfullmäktigelistan. För första gången i A-kommunens historia blev det en varvad lista: vartannat namn var en kvinnans.

Som ett led i partiets "lilla valrörelse" presenterade tre av våra riksdagskandidater, Börje Nilsson, Maja Bäckström och Ingegerd Wärnersson sig själva och valets huvudfrågor.

I början av året gästar ett 50-tal medlemmar våra partivänner i Taastrup, vår vänort utanför Köpenhamn.

I augusti presenterade jordbruksminister Mats Hellström SAP:s valmanifest och borgarnas alternativ. Den 12 september fick vi rå om Anna Greta Leijon, partiets vallokotiv; en hel dag: arbetsplatsbesök, möte med gymnasieelever och pensionärer och slutligen A-kommunmöte på kvällen.

Värt att notera är att vi för första gången i en valrörelse kunde utnyttja närradion, Radio A, i synnerhet i valrörelsens slutskede då NST som vanligt inte tog in våra insändare men väl borgarnas. Nu kunde vi bemöta insändarna via radion.

Dagen före valet delade våra valarbetare ut rosor till 3000 hushåll före det sedvanliga fackeltåget på kvällen, som avslutade valrörelsen med anföranden på Stortorget.

Valresultatet får vi vara nöjda med: regeringsmakten tryggades och vi är åter största partiet i Ängelholm.

S-gruppen i KF lämnar in en motion där man kräver att den kommunala musikskolan utvecklas till en kulturskola. Det skulle dröja många år innan den borgerliga majoriteten lät intentionerna i motionen bli verklighet. Den kommunala musikskolan är följande resultatet av en s-motion författad av Nils Ekelund.

På decembermötet tilldelas Nancy Pålemo och Nils Ekelund Brantingplaketten

### **Irritation rörande oklarheter i 90-talsgruppens förslag**

Planerna för den nya sträckningen av Väst kustbanan presenteras 1989 liksom konsekvenserna av nya snabbtåg för Ängelholm. Remissvar avges angående "århundradets skattereform". 90-talsgruppens rapport med sina fyra viktigaste problemområden: miljöfrågorna, arbetslivets förnyelse, omvandling av den offentliga sektorn och de ekonomiska problemen är ämne för ett månadmöte och för studiecirkel med deltagande av styrelseledamöterna i A-kommunen och S-föreningarna. Remissvar lämnas också angående rådslaget om Öresundsbron. Under den sk höstoffensiven har man besök av socialminister Bengt Lindqvist och han medverkar på S-dagen i Hembygdsparken.

Behandlingen av en S-motion angående behovet av en bättre utformad sammanträdeslokal i Stadshuset och en eventuell utbyggnad irriterar så mycket att man funderar på att begära en folkomröstning i frågan.

Försäljningen av den kommunalt ägda s k Månssonska fastigheten vid Stadsparken och den desinformation, som spritts i pressen och i Sydnytt, angående bl a anbudsgivningen får oppositionsrådet Lars Gustafson att författa en skrivelse där han lägger fram fakta i ärendet. Skrivelsen slutar med ett kort PS, som lyder så här: "För övrigt anser jag att det är idioti att sälja ut kommunens kulturbyggnader."

Under året inlämnas flera motioner, av vilka kan nämnas en om inrättande av dagverksamhet för åldersdementa och en om att avvisa planerna på att bygga en golfbana i Kronoskogen.

Märta Thelin får mottaga Erlandermedaljen, som hon verkligen gjort sig förtjänt av efter många års arbete för rörelsen, kanske främst inom socialnämnden.

I slutordet på verksamhetsberättelsen kan man utläsa en viss kritik av oklarheterna kring var partiet och regeringen står, i de stora frågorna gällande 90-talsgruppens förslag, skattereformen, energipolitiken och den offentliga sektorn. Med en viss skadeglädje noterar man att det borgerliga blocket rämnat men konstaterar också att blockpolitiken i Ängelholm hårdnat: det är utomordentligt svårt att få gehör för våra förslag.

Man anar ordförandens otålighet och besvikelse över att man misslyckas med att ingenting händer.

### **Oro för följderna av regeringens krispaket 1990**

Under året diskuterar man regeringens s k krispaket. Man är orolig för utvecklingen när det gäller bostadspolitiken, miljöfrågorna och verkningarna av skattereformen. En stor fråga är också hur "Grönvallska tomten" ska utnyttjas – Wigrals verksamhet har upphört och den stora fabrikstomten längs Rönneå ska bebyggas med bostadshus. Kommunens översiktsplan diskuteras under ledning av Kjell Rosén under rubriken "Ängelholm – Centrum för en storstad?"

1-majtåget samlar ovanligt många deltagare, statssekreteraren i Försvarsdepartementet Jan Nygren är huvudtalare.

Christine Larsson var vårt ombud vid Partikongressen, dit vi skickat en motion skriven Fritz Lundström, som handlade om kustsjöfarten.

Radio A verkar vara ett lyckokast, sänder 48 timmar per vecka och sägs väcka irritation bland borgarna och en viss avundsjuka.

### **Bo Loe Nordströms död, en stor förlust för rörelsen i Ängelholm**

En stor förlust drabbade partiet här i Ängelholm den 19 mars. Vår ordförande Bo "Loe" Nordström avled plötsligt, vid ett besök på Folkets hus, den samlingspunkt för arbetarrörelsen i Ängelholm som knappast blivit verklighet utan hans stora insatser.

I slutordet i verksamhetsberättelsen för 1990 ger styrelsen en god bild av vad han betytt för rörelsen på följande sätt.

"Bo Nordström var en eldsjäl i vår verksamhet: ideologiskt klar – medkänslan med och patoset för de socialt och ekonomiskt svaga var ledstjärnan för honom. Hans idérikedom och initiativförmåga var en stor tillgång för oss – liksom hans taktiska skicklighet. Vi styrelsen, som hade förmånen att arbeta nära honom, saknar honom i allra högsta grad. Nu gäller det att gå vidare, att arbeta utifrån de grundsatser som var vägledande för "Loe"."

Till minnet av Loe och vad han betytt för arbetarrörelsen i Ängelholm inrättades genom bidrag från den samlade arbetarrörelsen Bo Nordströms minnesfond, ur vilken årliga stipendier skulle utdelas.

Ebbe Nilsson, vice ordförande i A-kommunen, efterträdde honom som ordförande.

### **90-årsjubileum och valförlust**

Årets första A-kommunmöte inleddes på Stortorget, där man tillsammans med övriga partier höll en manifestation för de baltiska staterna. En månad senare fastställde man inför höstens val vårt kommunala handlingsprogram för åren 1992-94.

I april höll man valupptakt och hade argumenttrimning under ledning av Bengt Silfverstrand.

Valledningen inbjöd övriga partier, representerade i KF, till valdueller med Lars Gustafson och Ebbe Nilsson på Stortorget på lördagsförmiddagarna under augusti och september. S-föreningarna anordnade egna möten i resp områden med tonvikt på augusti och september.

A-kommunens 90-årsjubileum firades den 1 september som ett led i valrörelsen. Inbjudna var representanter för A-kommunerna i nordvästra Skåne, partidistriktet och närstående organisationer. Bengt Holgersson, ordf i distriktet gratulerade och. Ebbe Nilsson redogjorde för A-kommunens historia vid firandet på rest Skälderviken.

Tony Jönsson, studiotekniker på Radio A, fick på första maj mottaga det första stipendiet ur Bo Nordströms Minnesfond.

Den 8 september arrangerade man en S-dag i Hembygdsparken som en folkrörelsedag, med deltagande av rörelsens övriga organisationer. Bengt Göransson var huvudtalare.

Han medverkade också vid en träff med valarbetarna i Folkets Hus och i telefonväkteri i Radio A:s studio.

Första veckan i september kom först statsrådet Ingela Thalén och sedan Odd Engström i ett sista försök att vända trenden, som vi alla kände gick oss emot.

Det blev förlust i valet för oss både på riksplanet och i kommunen. Valet gick särskilt dåligt i Skåne, minst dåligt gick det för oss i Ängelholm. Partiet förlorade regeringsmakten, vi förlorade fyra mandat i fullmäktige, vilket innebar ett minskat inflytande i nämnder och styrelser.

Sista november deltog vi i ett fackeltåg mot rasism och invandrarfientlighet.

### **Uppgåelsen med borgerliga regeringen godkänns under protest**

På årets första möte 1992, då Ingegerd Wärnersson är gäst och inledare diskuterar man tidningskrisen och vad som kan göras för att rädda tidningen Arbetet.

Vårens följande möten tar upp västkustbanans dragning genom vår kommun. Man oroar sig också för följderna av den borgerliga regeringens politik: ökad arbetslöshet och vidgade klyftor.

På årsmötet får Åke Nilsson, mångårig landstingsledamot, motta Erlandermedaljen.

EG-frågan är aktuell. Vad blir Konsekvenserna av en monetär union enligt Maastrichtfördraget?

Oron för en nedläggning av F 10 gör att man i mars beslutar att sända Ebbe Nilsson och Göte Andersson till Stockholm för ett möte med s-ledamöterna i försvarsutskottet i frågan. Den ekonomiska krisen och krispaketen tas upp på oktobermötet. Efter en livlig diskussion kommer man fram till att alla andra alternativ än en uppgörelse med den borgerliga regeringen skulle innebära massarbetslöshet, omfattande konkurser och räntekris, därför godkänner man under protest uppgörelserna mellan s och regeringen.

I kommunalpolitiken har vi problem. Skattestopp har införts av regeringen. Bara en socialdemokratisk regering förmår fördela de ekonomiska bördorna på ett rättvist sätt. Man löser inte den ekonomiska krisen via besparingar och nedskärningar.

### **S-C-motion mot arbetslösheten bifalles**

Till aprilmötet inbjöds Bengt Blonér, VD i Sparbanken, som inledare. Han berörde bankkrisen, skattereformen, realräntans utveckling, den flytande kronan, arbetslösheten och det kaos i Sveriges riksdag som över en natt kostade svenska folket 40 miljarder kronor.

Maja Bäckström informerade om den socialdemokratiska oppositionens förhandlingar med regeringen Bildt

I oktober tar man upp den kommunala budgeten inför 1994. Lars Gustafson är inledare. A-kommunmötet beslutar att man ska prioritera omsorgen om barn och gamla samt sysselsättningen genom bygginvesteringar och fler kommunala jobb.

På årets sista möte i december inleder Bodil Nilsson en diskussion i flyktingfrågan med utgångspunkt i kommunalrådet Else Ekbloms famösa brev till fastighetsägarna i Ängelholms kommun. Bodil uttrycker oro för tilltagande fascism och förakt för de svaga. Efter diskussion beslutar A-kommunen att anta en resolution som protest mot kommunalrådets agerande.

I april deltar man i en manifestation mot arbetslösheten. Ett konkret resultat blir en gemensam S-C-motion, undertecknad av Lars Gustafson (s) och Ingmar Larsson (c) som vinner bifall i KF.

Deltagandet i 1 maj-tåget är ovanligt stort. Huvudtalare är riksdagsmannen Bo Bernhardsson

SSU Röda Fanan får årets stipendium ur Bo Nordströms minnesfond.

I november demonstrerar Arbetarekommunerna i Ängelholms sjukvårdsdistrikt gemensamt för att slå vakt om sjukhuset i Ängelholm.

I slutordet i verksamhetsberättelsen gläder man sig över en betydande medlemsökning liksom över samordningen av vår kommunalpolitik: "...aldrig har ett socialdemokratiskt budgetalternativ varit bättre förankrat..."

Vi måste återta regeringsmakten: "Endast vi socialdemokrater kommer att sätta rätten till arbete i första hand. Endast vi socialdemokrater kommer att slå vakt om den generella välfärden ... och fördela bördorna rättvist."

### **Oro för F 10 – ännu en gång**

1994 är det valår och detta sätter sin prägel på verksamheten. På januarimötet med A-kommunen blir det en livlig debatt angående Väst kustbanans dragning genom Ängelholms kommun. Vi har hela tiden arbetat för det östliga alternativet. Avslutningsvis konstaterar man att kommunfullmäktiges förord för det östliga alternativet fortfarande gäller.

En nedläggning av F 10 är ännu en gång aktuell. När försvarsutskottets ordförande Sture Ericsson besöker flottiljen deltar Ebbe Nilsson, Lars Gustafson och Göte Andersson tillsammans med Mats Persson, partidistriktet, och Karin Wegeståhl, skånsk s-ledamot i utskottet, och företrädare för flottiljen i ett möte gällande flottiljens framtid.

1 majdemonstrationen går som vanligt från Folkets hus till Hembygdsparken, där Thomas Hammarberg är huvudtalare.

### **Premiär för valdebatt i TV i Ängelholm**

Redan i april anordnades paneldiskussioner på initiativ av Idrottsringen och Ängelholms Företagsgrupp.

Valmaterial, både det centralt och lokalt framställda delades ut via kvartersombuden.

I valrörelsens slutskede var det premiär för en valdebatt i kabel-TV mellan socialdemokraterna, representerade av oppositionsrådet Lars Gustafson och ordf Ebbe Nilsson, och de borgerliga partierna, den hittills enda i Ängelholms politiska historia. På Röda Kvarn och i kabel-TV visades kontinuerligt diabilder om vad socialdemokraterna i Ängelholm står för.. Radio A , vår egen närradio, användes flitigt under hela valrörelsen. Våra kandidater till landsting och kommunfullmäktige presenterade sig i egna program. SSU och S-föreningarna svarade för en rad torg- och gatuaktiviteter.

Valstugan fanns på Stortorget under den sista månaden.

Tillsammans med de fackliga organisationerna arrangerade A-kommunen en folkrörelsedag i Hembygdsparken den 11 sept, där vår partiledare Göran Persson är huvudtalare och det stora dragplåstret. Valrörelsen omfattade givetvis som vanligt en mängd arbetsplatsbesök, besök av valbussen, och möten ute i kommundelarna med S-föreningarna som arrangörer. Telemarketing prövades också.

Traditionellt avslutades valrörelsen kvällen före valdagen med fackeltåg från Folkets hus till Stortorget, där Ingegerd Wärnersson, Båstad, vår NV-skånska s-kandidat i riksdagsvalet och A-kommunordf Ebbe Nilsson svarade för de avslutande apellerna.

### **S största parti i Ängelholm**

De många och omfattande insatserna under valåret gav god utdelning. Valet blev en stor framgång: vi ökade med fem mandat från 13 till 18 och blev största parti i fullmäktige.

Framgångarna resulterade naturligtvis också i ökat antal s-representanter i styrelser och nämnder. Detta borde ge oss möjligheter att stärka inflytandet i kommunalpolitiken.

På riksplanet återtog vi regeringsmakten, i landstinget tog vi makten.

Firandet på Folkets Hus valnatten blev naturligtvis nära nog rekordartat!

Lite i skymundan av det stora valet till riksdag, landsting och kommun kom helt naturligt folkomröstningen om medlemskap i EU, som genomfördes den 13 nov.

A-kommunstyrelsen intog inför omröstningen en neutral hållning. Arne Jönsson fick ansvaret för Ja-sidans information och agitation, Mikael Geraldsson företrädde nej-sidan. Ja-sidan segrade, riksdagen beslöt i enligt omröstningens resultat.

### **Besparingar efter "återställarna"**

Vår riksdagsledamot Ingegerd Wærnersson är gäst på februarimötet 1995. Beskrev hur man nu efter "återställarna" fick ta itu med besparingarna. Man kunde spåra en viss oenighet inom riksdagsgruppen: nedskärningarna måste ges en socialt acceptabel profil, krävde man.

Inför EU-valet den 17 sept kommer inte mindre än fyra skånska S-riksdagsledamöter till Ängelholm. Man gör bl a nedslag på F 10. På kvällen deltar man i A-kommunens möte. På novembermötet diskuterar man frågan om ny partiledare, men man beslutar att inte avge något yttrande.

Lars Gustafson får i uppdrag att förhandla om västligt alternativ för västkustbanan.

Motion inlämnas från s-gruppen om bilfritt Stortorg och att Storgatan ska bli gågata mellan Laxgatan och Stadsparken.

### Oro för F 10

Ebbe Nilsson avgick som ordförande på årsmötet i mars 1996 och efterträddes av Arne Jönsson. Ebbe hade då varit ordförande i sammanlagt 15 år, fördelade på två perioder. Den viktigaste uppgiften för Ängelholms socialdemokrater under verksamhetsåret var att slå vakt om F 10, som ännu en gång hotades av nedläggning. På luciadagen kom så beslutet. Flottiljen fick vara kvar!

En annan för framtiden viktig fråga var om man skulle arbeta för ett enat Skåne, ett landsting i stället för två. Kerstin Hardenstedt, Skånestyrelsen, informerade A-kommunmötet i oktober om detta.

Campingplats i Magnarp krävs i en motion till KF.

### En sexa Skåne spolas

På årets första A-kommunmöte diskuteras Kronoskogen och planerna på en exploatering av den s k Parallelltrapetsen.

På februari mötet presenterade v ordf i Försvarsutskottet, Britt Bohlin, de säkerhetspolitiska frågorna och turerna kring F 10 samtidigt som hon informerade om arbetet med budgetsaneringen, som snart är fullbordat.

I maj firades med riksdagsledamoten Ulla Wester Rudin, Kristianstad, som huvudtalare.

I juni fick man besök av partisekreteraren Ingela Thalén. Anledningen var att moderaterna i Skåne presenterat ett programutkast, "En sexa Skåne" där ängelholmsmoderaterna Pia Kinnhult och Jeannette Hilding sökte visa att man kunde sänka kommunalskatten till sex kronor. Lars Gustafson gjorde en konsekvensbeskrivning av utkastet, "Ängelholm – en hotad stad", som Ingela Thalén och han presenterade på Lindhaga vid en sammankomst med press och partivänner. Utan tvekan en framgång för oss socialdemokrater här i Ängelholm.

I september besökte man partivännerna i Höje-Taastrup.

Den s k Rhoca-Gillskandalen, som ledde till ett stopp av tunnelbygget genom

Hallandsåsen blev föremål för information och diskussion på oktobermötet.

Samma månad besökte försvarsminister Björn von Sönderup Ängelholm. En tidig start på valrörelsen?

I partikongressen i Sundsvall deltog Kerstin Engle och Tommy Jönsson.

### Premiär för regionval, KF-valet en katastrof

1998 hölls inte bara riksdags- och kommunalval utan också för första gången val till ett gemensamt landsting, region Skåne. Som vanligt inriktades arbetet inom A-kommunen i första hand på valfrågorna.

Valresultatet blev en stor besvikelse. Vi tappade fem kf-mandat, minskade från 18 till 13 mandat, moderaterna blev största parti med sina 19! Vilket i sin tur betydde att antalet s-ledamöter i nämnder och styrelser minskade i motsvarande grad.

Frågor som diskuterats inom KF-gruppen och på månadsmötena har varit hur F 10-områdets mark ska användas, kommunens vindkraftspolicy, servicehuset Näckrosens framtid och placeringen av ett nytt museum samt inrättande av en teknisk nämnd och antalet suppleanter i nämnder och styrelser, som vi inte vill dra ner på i motsats till borgerligheten.

Vi försöker än en gång få gehör för ett bilfritt torg. Vi vill ha fortsatt sammanhållen servicevård och säger nej till entreprenad inom social verksamhet.

En S-motion om borgerlig vigselförrättare, tidigare inlämnad av Carina Hammarstrand och Mikael Geraldsson, vinner bifall.

Ebbe Nilsson utses senare som en av de två första borgerliga vigsselförrättarna i Ängelholm.

### **S-föreningar slås samman**

I S-föreningarna och i styrelsen för A-kommunen hade man från och till fört diskussioner om organisationen av föreningarna. Vid ett möte mellan VU och representanter för föreningarna enades man om att till årsmötet framlägga ett gemensamt förslag till partiorganisation.

På årsmötet 1999 beslutade man i enlighet med förslaget: Munka-Ljungby och Hjärnarp/Tåstarps slås ihop, Willans område utvidgas, S Utmarkens och Ausås/Strövelstorps föreningar slås ihop, Barkåkra och Rebbelberga blir självständiga förningar som tidigare. Vissa justeringar av gränserna görs för samtliga.

Tilläggas kan, att föreningarna bildades med utgångspunkt i de gamla Arbetarekommunerna som fanns före kommunsammanläggningen 1971.

Av socialdemokratiska motioner i KF kan nämnas en om borgerliga begravningsförrättare, en annan krävde borttagande av farthinder i Havsbaden.

A-kommunmötena upptog så vitt skilda ämnen som skattepolitik i förändring, det kommande EU-val, som ägde rum i juni, turerna kring Munka Ljungby folkhögskolas framtid och den eviga frågan om hur det ska bli med sjukvården i Ängelholm. Argumenten för ett bibehållande av F 10 är på nytt aktuella: Flottiljchefen Thomas Fjelner och vår skånska riksdagsledamot i försvarsutskottet informerar om detta på novembermötet, som utmynnar i beslutet att avge en skrivelse till statsministern i frågan. Tyvärr verkar utsikterna vara sämre än vid tidigare nerdragningar. I fackeltåg för F 10 deltar socialdemokraterna liksom övriga partier.

I samband med ett besök av nya skolministern Ingegerd Wärnersson, Båstad, inbjöds till ett öppet möte i Stadsbibliotekets hörsal. Det rönt stort intresse och en livlig debatt om skolpolitiken.

### **Tidningen Arbetet upphör**

Chefredaktören för tidningen Arbetet, Bo Bernhardsson talar under temat "Vem bestämmer dagordningen?". Hans svar: DN och Sv D, dvs högerpressen. Han menade också att vi saknar en socialdemokratisk mediapolitik.

På årsmötet valdes Kerstin Engle till ny ordf. Arne Jönsson kandiderade inte på grund av tidsbrist, ökade arbetsuppgifter i sin anställning.

Temat för 1 majdemonstrationen, Mot rasism och främlingsfientlighet, gav uppslaget till att inbjuda invandrarorganisationer, Amnesty och FN-föreningen att delta i manifestationen.

Den nya BUN-chefen Eva Liljekvist Borg presenterar sig på septembermötet, Björn Berséus, ny miljöchef, gör detsamma på novembermötet. Konsekvenserna av Väst kustbanans utbyggnad för miljön diskuteras naturligtvis också.

Den 30 september utkommer tidningen Arbetet med sitt sista nummer. En sorgens dag för socialdemokratin i Skåne. Tidningen startade 1887, först som veckotidning, sedan som daglig tidning.

Slutordet till verksamhetsberättelsen andas för första gången på flera år optimism: Sveriges ekonomiska och finansiella problem är i stort sett lösta, arbetslösheten sjunker, "återställarna" inom arbetsmarknad, vård, omsorg och utbildning är nu på väg.

Men slutordet ser också mörkare moln som stör framtidsbilden: nedläggningen av Tidningen Arbetet kräver insatser via andra informationskanaler, såsom Radio A, utskick till hushållen och muntlig information på arbetsplatser och i bostadsområdena.

### **A-kommunen 100 år**

Att A-kommunen fyller 100 år märker man i planeringen av mötesverksamheten och andra arrangemang. I september hölls ett seminarium i utbildningsfrågor, till vilket allmänheten inbjudits, under medverkan av Ingegärd Wernersson, i oktober hölls ett motsvarande seminarium med temat aktuella sjukvårdsfrågor under medverkan av regionråden Carl Sonesson (m) och Sven-Erik Bergkvist (s). A-kommunmötet i oktober gästas av vd för Ängelholms Sjukhus AB, Lars Håkansson, som presenterar projekt Hälsostaden. Den 1 september firar man 100-årsjubileet på restaurang Skälderviken. Partidistriktet och A-kommunerna i NV-Skåne uppvaktar. Ebbe Nilsson har på uppdrag av styrelsen skrivit A-kommunens historia och föredrar den i samband med jubileumsmiddagen.

### **Lars Gustafson lämnar, BrittMarie Hansson kommer**

Inför valet 2002 hade Lars Gustafson meddelat att han önskade lämna sina politiska uppdrag, eftersom han nu blev pensionär och ville njuta sitt otium fullt ut. Till hans efterträdare som oppositionsråd utsågs BrittMarie Hansson, mångårig s-politiker i Ängelholm med uppdrag bland annat som ordförande i revisionen.

Lars Gustafson började sin politiska bana som medlem av byggnadsnämnden och kommunfullmäktige i början av 70-talet. Medlem av kommunstyrelsens arbetsutskott blev han 1979 och utsågs till oppositionsråd 1986. Han gjorde sig tidigt känd som en skarp analytiker och skicklig debattör både i kommunfullmäktige och i pressen, främst i NST. I Radio A gisslade han ofta den borgerliga politiken i sina stående middagskrönikor. Eftersom hans mandat som oppositionsråd omfattade hela valperioden deltog han fullt ut i valrörelsen och gjorde som vanligt bra insatser.

I kommunalpolitiken föreslog borgarna att man borde inrätta en teknisk nämnd inför den nya mandatperioden. Så blev också beslutat.

Bland inlämnade s-motioner kan nämnas en om framttagande av policy för kommunens folkhälsoarbete.

Frågor som drivits av S-gruppen i KF: campingplats i Magnarp, sammanhållen servicevård, nej till entreprenad inom social verksamhet, ferieinkomst upp till 4.000 kr för barn och ungdomar skall undantagas inom familjer som har försörjningsstöd, antalet suppleanter skall vara lika många som antalet ordinarie i styrelser och nämnder.

Valarbetet krävde som vanligt stora insatser. Under lördagsförmiddagarna på våren, sommaren och hösten återfanns vi som vanligt på Stortorget, valstugan bemannades i god tid före valet, S-föreningarna svarade för möten och utdelning av valmaterial i sina områden. I radion presenterade kandidaterna till riksdag, region och kommun sig, och där gav vi också information om vårt kommunala handlingsprogram och vad vi ville göra i region och riksdag. Vi deltog i torgdebatter med moderaterna på alla tre planen.

Vårt slit i valrörelsen gav också resultat, Vi gjorde ett bra kommunalval, ökade antalet mandat i KF med två, från 13 till 15. Viktigt för att via samarbete med något annat parti få två ordinarie representanter i arbetsutskotten och i de kommunala bostadsbolagen. Men moderaterna var liksom i föregående val största parti i Ängelholm.

### **Mordet på Anna Lindh avbryter EU-valörelse.**

Första halvåret 2003 dominerades av valrörelsen inför folkomröstningen om införande av euron. Efter omröstningen arbetade man med rådslagen inför partiets extrakongress i april 2004. Novembermötet gästades av Ulla-Britt Andersson, ordförande i nämnden för NV Skånes sjukvårdsdistrikt och då handlade det naturligtvis som så ofta under de här åren om Ängelholms sjukhus och dess framtid

Den 10 sept, fyra dagar före folkomröstningen; mördades utrikesminister Anna Lindh på NK i Stockholm. Hon ansågs då vara den som skulle efterträda Göran Persson som partiledare.

Valrörelsen blåstes av men folkomröstningen genomfördes. Det blev ett nej till införande av euron.

### **Nej till utträde ur Kraftaktörerna**

BrittMarie Hansson motionerar om att det ska bli möjligt att inlämna medborgarförslag till KF. Gruppmotioner inlämnas om bilfritt Stortorg och inrättande av en projektgrupp för att göra Stortorget grönare och mindre sterilt, om borttagande av trafikhinderna, "bulorna", i Havsbaden samt om upphävande av avstängningen av delar av Klittervägen för biltrafik.. Ebbe Nilsson är, liksom tidigare, den som engagerar sig hårdast när det gäller öppnandet av Klittervägen, men förgäves. Men den öppnades så småningom. Trägen vinner! Kommunen har via Energibolaget sedan några år tillbaka tillsammans med några andra kommuner ingått i ett elförsäljningsbolag, Kraftaktörerna. Nu vill borgarna, främst moderaterna, sälja aktierna i bolaget. Vi säger bestämt nej och visar att det är en förlustaffär, men vi förlorar.

### **Val till EU-parlamentet**

2004 var det val till EU-parlamentet. Argumenttrimning inbjöd vi till tillsammans med Båstads A-kommun. Intresset att delta var klent. Tre togrmöten med deltagande av Kerstin Engle samt Anders Kjellström och Hillevi Larsson arrangerade vi. Jan Andersson och Monica Green, båda s-kandidater deltog i en debatt på biblioteket, som moderaterna inbjudit till.

Målsättningen från partiets sida var att få sju representanter till Bryssel, vi fick bara fem. Intresset för valet var lågt: 35 % valdeltagande i hela landet!

### **Planer på försäljning av ÄEAB vållar strid, som vi förlorar**

Från borgerligt håll framförs nu planer på att sälja ut det kommunala energibolaget ÄEAB som alla partier slutit upp kring allt ifrån starten. Vi sade bestämt nej redan när moderaterna började arbeta för en försäljning. Men borgarna - till och med centern, som varit så hårt engagerat vid byggandet av energiverket hade nu bytt fot – stod eniga, processen med en försäljning startade.

Våren 2005 hade man ett förslag till beslut klart: försäljning av 49 % av aktierna till Öresundskraft i Helsingborg. Vi hade engagerat oss hårt i kampen för att ÄEAB vara ett ängelholmskt kommunalt bolag. Insändare, möten och debatter. Det fanns enskilda borgerliga politiker som var emot en försäljning, inte så få företagare oroades av att bolaget skulle styras från Helsingborg och kanske så småningom hamna som en nullitet i ett europeiskt storföretags ägo. Sådana här försäljningar i andra delar av Sverige hade bl a inneburit kraftigt höjda priser för brukarna.

I juni hade ärendet nått kommunfullmäktige. Vi genomdrev en återremiss, som förmodligen inte skulle leda någonstans, den borgerliga partipiskan ven hårt. Vi förlorade i ett extra insatt julisammanträde den 5 juli med siffrorna 23-28.

### **Nej till trafikled via Pyttebron, ja till badhus på Scan-tomten**

Av de ämnen som kommer upp på medlemsmötena 2005 var det många som rör centrum i Ängelholms stad. Tingsrätten har flyttats till Helsingborg och därmed utbjudes det gamla fina Tingshuset till försäljning. Vi ville gärna att det skulle gå över i kommunens ägo, men så blev det inte. Kostnaden bedömdes som alltför hög. Frågan om ett nytt badhus hade

varit aktuell sedan flera år tillbaka, nu måste något hända. Vi förespråkade att det gamla badhuset skulle bli kulturhus och att ett nytt skulle byggas på Scantomten. En ny trafikled via Pyttebron dyker på nytt upp i diskussionen. Sjukhuset i Ängelholm är en het potatis som alltid. Nu ville man stänga akuten nattetid.

Tack vare vårt agerande och våra protester drog man tillbaka förslaget.

Vi protesterade också mot de långa köerna och de alltför stora grupperna i barnomsorgen liksom mot att borgarna höjer avgifter i stället för att gå med på våra förslag till skattehöjningar.

Även det här året hade vi ett val att jobba med, ett kyrkoval. Vi gjorde ett sämre val än tidigare, vi lyckades inte få våra sympatisörer att gå till valurnorna. Valdeltagandet var lägre än vid tidigare val.

### **Valförluster på riksplanet, i regionen och i kommunen**

Att det var val det här året satte naturligtvis sin prägel på verksamheten hela året 2006. I april inbjöd man till debatt gällande riks- och regionpolitiken med moderaterna Hans Wallmark och Marie Ljung och Kerstin Engle och BrittMarie Hansson på biblioteket. I valrörelsens slutskede debatterade Uno Aldegren (s) och Pia Kinhult (m) sjukvårdsfrågor. Den 16 september debatterade Kerstin Engle med Hans Wallmark på Stortorget. Vi hade naturligtvis egen valstuga på torget som alla andra valår. Under sommarhalvåret hade vi dessutom vårt stånd på torget där vi bjöd på kaffe och pratade politik på lördagsförmiddagarna. Den 16 september avslutade vi valrörelsen med att dela ut rosor på stan och i bostadsområdena.

Trots en stor insats i valrörelsen och under hela valperioden förlorade vi valet på både riksplanet, i regionen och här i Ängelholm, där vi tappade två fullmäktigemandat, vilket fick till följd att vi bara fick en ordinarie plats i arbetsutskotten mot tidigare två.

Och inte blev vi gladare av att sverigedemokraterna för första gången blev representerade i vårt kommunfullmäktige.

### **Stöd för Mona Sahlin – men oro för framtiden**

På januarimötet 2007 beslöt man att stödja Mona Sahlin inför det kommande partiledarvalet. Den 17 mars utsåg en enig partikongress henne till partiledare. Vi har i många år haft ett bra samarbete med Båstads A-kommun. De deltar i vårt 1 majfirande liksom i andra aktiviteter. Medlemsmötet i maj arrangerades tillsammans med Båstad på Valhall Park, där Johan Hjelm från PEAB informerade om företagets utvecklingsplaner för det gamla F 10-området.

Slutordet i verksamhetsberättelsen för det här året andas oro för framtiden, och det med rätta. Borgerlighetens framgångar i valet gav ju makten till alliansen både på riksplanet, i regionen och i kommunen. I Ängelholm avspeglas detta i ökande privatiseringar.

Försämringar i A-kassan och inom socialförsäkringarna drabbar vårt folk hårt.

I diskussionsklubbens träffar på onsdagseftermiddagarna återspeglas kanske bäst oron i de frågor man tar upp: fördelningspolitiken, skattelättnader för dem som har jobb, återställande av pensionerna, nattakuten och övriga sjukhusfrågor.

Liksom de senaste åren oroas man av att våra medlemssiffror har en negativ utveckling trots värvningsarbetet.

### **Finansiell kris och ökad arbetslöshet oroar**

Den världsomfattande finansiella krisen drabbar också vårt land och lilla Ängelholm. Ökat antal varsel: siffrorna har aldrig varit större än nu, framgår det av styrelsens verksamhetsberättelse för 2008. Den borgerliga regeringens valhanta försök att möta den

ökande arbetslösheten oroar. Regeringens politik resulterar i ökande klyftor och orättvisor, som drabbar de små i samhället hårt.

Uno Aldegren informerade på årsmötet om socialdemokratisk sjukvårdspolitik i vår region, Ingrid Lennerwald, regionråd med specialitet sjukvårdsfrågor gjorde detsamma på novembermötet.

På juls skyltningssöndagen den 30 nov fanns A-kommunen, LO, Kvinnoklubben och Radio A i ett gemensamt tält på Stortorget, där man sålde lotter, bjöd på glögg och pepparkakor, delade ut aktuell politisk information och pratade politik med besökarna.

### **Generalrep inför valet 2010: EU-val och kyrkoval 2009**

Redan 2009 startar valarbetet inför 2010.

I partikongressen, Jobbkongressen, i oktober deltog Kerstin Engle och Lars Nyander. Ett antal motioner från vår arbetarekommun behandlades.

Under året genomfördes också två val, ett val till EU-parlamentet och ett kyrkoval.

Ett lokalt valprogram utarbetades inför EU-valet, där man samarbetade med Skåne Nordvästs S-grupp. Tre medlemmar av valledningen fick tillfälle att göra en studieresa till Bryssel. En valdebatt med moderaterna anordnades också. Valprogrammet syftade till att informera om EU:s betydelse för människors vardag och hur besluten i Bryssel påverkar även oss här i Ängelholm.

En liten ökning noterades i valdeltagandet här i Ängelholm.

I kyrkovalet ställde vi upp med tre listor, en för Ängelholms församling, en för Hjärnarp/Tåstarps och en för Munka-Ljungby. I Ängelholm blev slogs tre församlingar ihop till en. Vi tog fram valmaterial för våra representanter i respektive församlingar. Valet får betecknas som lyckat för vår del, med ökat inflytande i Ängelholm tack vare ett samgående med Kyrkans väl.

På inte mindre än fem av våra möten behandlades valet till kyrkan och till EU.

På januarimötet var temat arkitekttävlingen om det nya badhuset, på årets sista möte det nya förslaget om placeringen av badhuset. Vi satsar hårt på att få badhuset på Scantomten.

Sommarhalvåret fanns vi liksom tidigare alla lördagsförmiddagar på Stortorget, där vi bjöd på kaffe med tilltugg, material och prat om vad vi vill med vår politik.

Vi deltog liksom föregående år i juls skyltningen med stort tält tillsammans med arbetarrörelsens övriga organisationer och Radio A.

### **Större insatser än någonsin i valarbetet 2010**

På det kommunala planet var det framförallt tre frågor som engagerade partiet och väljarna. Placeringen av det nya badhuset, som vi ville ha på gamla Scantomten. Den andra frågan gällde det borgerliga förslaget om byggande av en ny trafikled över Pyttebron, ett förslag som diskuterats med jämna mellanrum alltsedan Pyttebanan lagts ner. Den tredje frågan gällde bevarandet av Valhallsskogen i Skälderviken där partiet sade nej till exploatering av området

Valrörelsen dominerade naturligtvis året 2010. Alla krafter mobiliserades, frågan är om valarbetet inte är det mest omfattande i A-kommunens historia. Alla tillgängliga resurser utnyttjades,

I radion presenterade sig våra kandidater till riksdag, region och kommunfullmäktige i likhet med vad som skett alltsedan radion etablerades hos oss. Göran Johansson inriktade sig på regionen via en serie program, "Skåne kan bättre", där våra främsta representanter

medverkade. Vår hemsida utnyttjades på ett föredömligt sätt. Möten arrangerades i bostadsområdena främst med hjälp av S-föreningarna. Dörrknackning var ett viktigt inslag. Kerstin Engle och BrittMarie Hansson debatterade med moderaterna Hans Wallmark och Åsa Herbst. LO arrangerade tre torgmöten och var aktiva på stationen i samband med Pågatågens morgontrafik. Tage G Pettersson medverkade vid ett öppet möte på biblioteket liksom Ingrid Lennerwald, regionråd, vid ett annat öppet möte. Olika slag av tryckt material delades ut vid olika tillfällen. Rosutdelning dagen före valet genomfördes på torget, i Storgatan och i bostadsområdena.

Våra valarbetare hade nog hoppats på ett bättre resultat. Vi behöll våra 13 mandat i fullmäktige, en framgång jämfört med resultatet på riksplanet.

I slutet av året kom man överens med Engelholmspartiet om valteknisk samverkan vid utseende av representanter i styrelser och nämnder.